

KULTÚRA

ROČNÍK XXI. – č. 20

DVOJTÝŽDENNÍK ZÁVISLÝ OD ETIKY

14. NOVEMBRA 2018

Vydáva FACTUM BONUM, s. r. o. • Šéfredaktor TEODOR KRIŽKA • Redakcia: Sološnická 41, 841 04 Bratislava • mobil: 0911 286 452 • e-mail: kultura@orangemail.sk • Cena 1,50 €

Snímka: Teodor Križka

Názov príspevku „Demerkelizácia Európy“ by mal mať podtitul od globalizačného mainstreamu k európskym koreňom s cieľom postupne prebudíť skutočný duch a identitu Európy ako spoločenstva suverénnych a rovnoprávných národných štátov. Ako všeobecnú renesanciu dôležitosti národných štátov. Rovnoprávnosť národných štátov je dnes spochybnená dlhodobým presunom zisku z východu EÚ na západ EÚ a stagnáciou vyrovnávania medzi starými členskými štátmi EÚ a jej novoprijatými členmi. Bruselská mainstreamová a monoideologická politika EÚ v mene neúprimnej a moralistickej korektnosti a prostredníctvom každodennej mediálnej manipulácie fakticky potláča iné názory a široké demokratické prejavy občanov. V EÚ a na Slovensku vzniká deficit demokracie. Z pôvodnej kombinácie kresťansko-konzervatívnych a liberálnych ideí (a hodnôt) bývalých tzv. „otcov zakladateľov EÚ“, zostal jedine mainstreamový liberalizmus prezentovaný dnes ako jediná „správna a pravdivá“ idea s výrazne deformovanou hodnotovou orientáciou.

Nastal čas nielen na politické zmeny. Je nevyhnutný určitý celoeurópsky návrat ku kultúrnym a kresťanským európskym základom, a to všetko v prospech rozvoja a uprednostnenia verejných záujmov v každodennom živote, posilnenia kultúrneho rozmeru spoločnosti a zabezpečenia dlhodobej bezpečnosti života občanov. Merkelizácia EÚ znamená federalizáciu EÚ, urýchlenie európskej globalizácie, prehĺbenie multikulturalizmu, neoliberalizmu, otváranie migračných dverí

Demerkelizácia Európy

pre neeurópsku imigráciu a postupný (ale rýchly) zánik národného štátu.

V súčasnosti paralelne s oslabovaním národných štátov dochádza krok za krokom k ďalšej centralizácii v EÚ prostredníctvom narastajúceho vplyvu bruselskej rozhodovacej praxe. Teda demerkelizácia má hlavne zabrániť budúceму vzniku federalizovanej EÚ. Samotná merkelizácia EÚ bude znamenať, že národné štáty v EÚ (vrátane Slovenskej republiky) budú bez reálnej suverenity pod bruselskou kuratelou s berlínskym mocenským pozadím (a parížskou asistenciou). Navyše Merkelová sa javí ako synonymum mainstreamového liberalizmu. Dnešné „slovenské jadrárstvo“ je merkelizácia (mainstreamová federalizácia EÚ) na „slovenský“ (ale v podstate protislovenský) spôsob.

Podľa českého exprezidenta Klause: „Stále znovu je potrebné pripomenúť, že Nemecko je

nielen kolískou nacizmu, ale i Marxa. Oboje v Nemecku je obsiahnuté, i keď pretransformované.“ Podľa Klause „úžasný úspech Nemecka“ (dnešné Nemecko) „využilo svoju

BRUNO ČANÁDY

nacistickú minulosť ako odrazového mostíka k transformácii vinníka na učiteľa, v kazateľa a na vzor všetkých nás“. Klaus vidí základný problém v transformácii CDU, ktorá „v dnešnom merkelizme uskutočnila „úskok doľava“ a „v CDU došlo v ére Merkelovej k tichej revolúcii“. „Posun doľava bol veľmi výrazný a celkom evidentný. Vždy som hovoril (podľa Klause) pani kancelárke (Merkelovej), že majú v Nemecku dve sociálnodemokratické strany“. „So skutočným konzervatizmom už nemá dnešná CDU nič spoločné“.

Kultúrna revolúcia nielen v nemeckých

podmienkach priniesla ideológiu totálnej rovnosti. Spojenú s bojom za akési oslobodenie jednotlivca a menšín. Prišiel multikulturalizmus spojený s útokom proti dovtedajšej spoločenskej autorite a hierarchii. Proti rodine, národu a historické tradícii. Tieto princípy začali v Nemecku pôsobiť postupne, ale vo všetkých segmentoch spoločnosti ako ľavicovo liberálny progresivizmus. Bolo to pod egidou nemeckej politiky prekonávania nacistické minulosti. Skončilo to v súčasnosti ako fatálna kríza národnej identity. To bol nemecký spoločenský predpoklad následnej nezvládnutej azylovej politiky spojenej s migračnou vlnou roku 2015.

Žiaľ, nie je to len nemecký príklad v EÚ. Je to príklad, ktorý by Slovensko, ani iné (hlavne stredo európske) štáty nemali nasledovať.

(Pokračovanie na 3. strane)

Nech nikto nepochybuje, že žijeme v čase podobne prelomovom ako za čias kráľa Svätopluka. Časy porozumenia medzi Východom a Západom sa skončili. Z bežného pozorovania vidíme, že záujmy jednej i druhej strany sa zrážajú v stredo európskom priestore. Aby to nebolo jednoduché, ešte aj o západnú Európu sa vedie zápas Anglosasov. Navyše zápas neprebíha iba medzi

Na prelome

TEODOR KRIŽKA

štátmi, ale aj vnútri samých národov. Tak Nemci, premenení za sto rokov na nepriateľov vlastnej identity, páchajú ďalšiu fázu vlastnej kultúrnej a genetickej genocídy. Nič nové, samozrejme, veď plány kastrovať nemeckých mužov existovali už dávno. Naostatok sa to obmedzilo tzv. denacifikáciou, ktorá je iba eufemizmus pocitu viny a neschopnosti brániť sa v konkurenčnom boji.

Niet divu, že aj Nemecko sa musí rozhodnúť, s kým a proti komu. O to viac my, ktorí sme dostali do vienka vlasť ako nárazníkové pásmo, po ktorom stáročia maširovali vojenská sem a tam.

My nemôžeme nikomu nič diktovať, od nikoho nič žiadať - okrem toho, čo nám ozaj patrí, ten zvyšok územia, ktorý nám zo Svätoplukovej ríše zostal. Nemôžeme si dovoliť natrvalo prijať státisíce imigrantov s nekompatibilnou kultúrou a hodnotovým systémom.

Tridsať rokov, ktoré nasledovali po páde cudzieho nám ateistického, kozmopolitného režimu, nás podobne ako Nemcov zastihli nepripravených. Trockisticko-marxistická globálna mafía, ktorá nás nazýva "čiernou dierou", so slovenským národom vo svojich sociálno-inžinierskych utópiách neráta. Žije totiž v inom hodnotovom systéme, v inom historickom čase ako národy, uprostred ktorých uskutočňuje svoje výtržnosti.

Z tohto hľadiska je pohľad späť na celé povojnové usporiadanie Strednej Európy doslova tristný. Ukazuje sa, že celá tzv. demokracia bol iba hrou na jednu bránku. Podvodom podobným na komunizmus.

V období tzv. studenej vojny sa často objavoval výraz "domino efekt". Označovala sa ním situácia, kde jedna udalosť vyvoláva akoby reťazovú reakciu a dáva vznik podobným udalostiam v okolí. V konflikte medzi komunizmom a tzv. demokratickým blokom sa šírenie komunistického vplyvu vo svete pokladalo za typický príklad tohto javu. Výstražne sa poukazovalo: komunizmus v roku 1948 totálne ovládol Čínu, po Číne padla Kórea, po nej Vietnam a keď sa tento proces neza-staví, hrozí nebezpečenstvo, že padne Thajsko, Malajzia, India, Indonézia... A preto treba tento nebezpečný vývoj zastaviť, aj keby to muselo byť vojenským zákrokom.

Dnes je už známe, že vojenská intervencia nebola vždy tým najlepším riešením. To však nič nemení na skutočnosti, že "domino efekt" je javom v rozličných oblastiach fyzického sveta i spoločenského života. Na jeden taký prípad poukazuje aj poslanec Milan Uhrík v Kultúre č. 19/2018, kde píše: "My totižto dobre vieme, že prijatie registrovaného partnerského spoluzitia by spustilo lavínu, ktorá by si kliesnila cestu k ďalším ústupkom v prospech homosexuálnej loby. ... Ak by sa do legislatívy dostal takýto zákon, tak by bol už iba krok smerom k homosexuálnym manželstvám a adoptovaniu detí homosexuálnymi pármí."

Na overenie obáv vyslovených poslancom Uhríkom netreba ísť ďaleko. Varovným príkladom sú viaceré tzv. vyspelé demokratické štáty, kde sa podobné udalosti už odohrali. Stačí sa pozrieť na situáciu v krajine,

Domino efekt

ktorú nám mnohí naši politici kladú za vzor, na rozhodnutia Najvyššieho súdu Spojených štátov severoamerických (The United States Supreme Court) za posledných 50 rokov. Tam sa "domino efekt" leskne vo svojej klasickej podobe.

V roku 1965 Najvyšší súd v prípade Griswoldvs, Connecticut, rozhodol, že antikoncepcia je legálne

dovolená. V roku 1973 v prípade Roevs. Wade, Najvyšší súd legalizoval umelé prerušenie tehotenstva (aborcie). V roku 1992 v prípade Planned Parenthoodvs, Casey, Najvyšší súd vyniesol novú a širšiu definíciu slobody občana, ktorou otvoril dvere pre eutanáziu. V roku 2015, v prípade Obergefellvs, Hodges vyniesol rozhodnutie, ktorým sa le-

galizujú manželské zväzky osôb rovnakého pohlavia.

A tak padá jedno domino za druhým...

Dnes sme tohto svedkami v Amerike a v západnej Európe, ale ak sa nič v politickom zmyslení našej vlády a parlamentu nezmení, zajtra to bude aj u nás.

FRANTIŠEK VNUK

Young adults in Central and Eastern Europe largely oppose gay marriage

% of those ages 18 to 34 who say they oppose/strongly oppose allowing gays and lesbians to marry legally

JÁN GREŠÁK

AFORIZMY

Politika by bola tragédiou, keby nebola na smiech.

*Bolo by účelné zriadiť trestný tribunál
aj pre mierových zločincov.*

Nikdy sa nevzdával svojich snov. Spal ďalej.
Biely kôň sa ľahko ocitne v čiernej kronike.

Klamal nielen do očí, ale aj do uší.

Politik odchádza do dôchodku vtedy,
keď už nevládze klamať ani sľubovať.

*Dnešná doba dokáže pripraviť o rozum aj toho,
kto rozumnikdy nemal.*

Bol oddaným služobníkom.
Za svoje skutky sa dostal do daňového raja.

*Ludské spoločenstvo nemá ani tušenia,
akým nebezpečenstvom je preňho človek.*

Bol ochotný postaviť sa za kohokoľvek, len aby
nebol nikomu na očiach.

*Neradno hrať mŕtveho chrobáka
pred nenásytným zobákom.*

Najväčšou hanbou pre mnohých býva holá pravda.

Svedectvo v záznamníku

Slovenského rozhlasu

Dňa 30. 10. 2018 Slovenský rozhlas požiadal poslucháčov, aby nahlásili, čo prežili počas 100 rokov za svojho života. Ja som do záznamníka povedala toto: V 50 – tych rokoch minulého storočia postihol moju rodinu veľmi krutý osud. Môj otecko previedol za hranice švagra, ktorý chcel žiť v slobodnom štáte, a preto ho na Pankráci v Prahe dňa 28. 3. 1953 popravili. Mamička dostala doživotie, starý otec 11 rokov a ujo Imrich 8 rokov. Takýchto rodín ako ja bolo veľa, lebo 50 ľudí bolo popravených a vyše 71 000 ľudí bolo bezdôvodne uväznených. Ja som nemohla študovať na žiadnej škole, už ako 14 ročná som pracovala. Celý zariadený byt na Vazovovej č. 2 v Bratislave nám bol skonfiškovaný. Prečo sa teraz prevádzaci nepopravujú? Teraz sa hovorí iba o židoch a protifašistických bojovníkoch a o nás politických väzňoch sa vôbec nikto nezmiňuje. Zamlčujú nás. Ani sa nám komunisti neospravedlnili, že nám ubližovali. Nič sa nedá zatajiť. My, ktorí ešte žijeme, budeme o tomto zverstvách komunizmu hovoriť.

MARGITA ZIMANOVÁ
rodená VALENTOVÁ

(Pokračovanie z 1. strany)

Liberalizmus v tomto smere dlhodobo pôsobí na slovenskú spoločnosť, a žiaľ, má úspechy. Ovláda médiá a ovláda súčasnú nielen vládnu politiku. Je na nás, aby sme tieto tendencie proti slovenskej spoločnosti, národu, rodine, nemainstreamovej kultúre a proti historickému vedomiu každého občana zastavili. Ak nie, staneme sa občanmi bez národno-kultúrnej identity v rámci dnes už oficiálnej hazardnej vládnej politiky, kde hazard nakoniec rozbije posledné zvyšky rodinných a národno-kultúrnych spoločenstiev s cieľom vytvoriť apolitických spotrebiteľov bez národnej chrbtovej kosti.

Predseda EK EÚ Juncker ako dlhoročne blízky spolupracovník Merkelovej uviedol v jeho poslednej výročnej správe EK dve podstatné veci, a to požiadavku na priznanie vlastnej suverenity EÚ a požiadavku, aby jednohlasné rozhodovanie členov EÚ nahradila kvalifikovaná väčšina v najdôležitejších rozhodovacích oblastiach, a to najmä v zahraničnej politike a vo finančnoekonomických oblastiach. Slovensko aj pri účasti vo Ficovom vysnívanom „jadre“ EÚ by bolo len štatistom, kde hlas Slovenska by nemal reálny význam. Vznik suverenity EÚ je možný len na úkor suverenity národných štátov, A delená suverenita ako EÚ suverenita a suverenita národného štátu EÚ je jasný znak federácie EÚ.

Demerkelizácia Európy

Junckerov návrh je teda skrytou (tichou) cestou k federácii v rámci EÚ. Zdá sa, že Juncker tlmočí názory nemeckej kancelárky a francúzskeho prezidenta. Vznikol tu v rámci EÚ (vrátane prostredia a fungovania orgánov EÚ) akýsi „novodobý európsky socializmus“. Dnes sa žiada, aby Slovenská republika prikývla na uvedené zásadné rozhodovacie zmeny, aby sa dala bez problémov prehlasovať a ďalej obmedzila slovenskú suverenitu.

Zatiaľ predstavitelia Slovenska mlčia. Učili sme sa, že kto mlčí ten svedčí. O to viac nemôže mlčať slovenská verejnosť. Žiaľ, v politických stranách a o ich postojoch, ktoré majú prívlastok národné v názve to môže byť otázne. Ešte dodajme, že zásadné posilňovanie organizácie EÚ Frontex skrýva nebezpečenstvo v oslabení suverenity štátov EÚ pri ochrane vonkajších hraníc EÚ a pomyselný právny kľúč od hraníc by prešiel od štátov na EÚ a jej bruselskú byrokráciu. Takýto výsledok pri ochrane hraníc voči migrantom môže byť sebazničujúci.

Ešte k nielen zásadnému

Junckerovmu návrhu (s Merkelovou za chrbtom) na odstránenie jednotnomyseľnosti v rozhodovaní členov EÚ. Junckerova „pružná“ zmena by mala byť daná do hlasovania o daniach, sociálnej a zdravotnej politike, v oblasti zavedenia jednotnej európskej minimálnej mzdy. Nehovoriac o rozhodovaní EÚ o zahraničnej a bezpečnostnej politike EU, vrátane stanovenia pravidiel azylovej a migračnej politiky. Trojlístok Juncker, Merkelová a Macron podporili rozhodujúce politické frakcie Európskeho parlamentu, bruselská eurobyrokracia a rozhodujúce európske vládnuce elity. Bola by to dobrá palica na neposlušných členov EÚ.

Kľúčový bude postoj Slovenska ako člena EÚ. Slovenská reakcia na uvedený návrh bude reálne znamenať, či vládnuce elity na Slovensku budú pokračovať v kolaborantskej politike, alebo pôjdu politikou obhajujúcou záujmy Slovenskej republiky a jej občanov. Právo veta je v politickej bruselskej praxi posledný nástroj malých štátov EÚ na udržanie svojej suverenity a zachovania základných národných

záujmov. Neodmietnutie návrhov na všeobecnú premenu jednohlasného rozhodovania v EÚ na kvalifikovanú väčšinu členov EÚ zo strany politickej a vládnej elity na Slovensku by prakticky znamenalo ich „najväčšiu vlastizradu z doterajších vlastizrad“.

Slovensko musí uvedený mainstreamový návrh na kvalifikovanú väčšinu jednoznačne odmietnuť a vetovať, ak nie, tak treba vytvárať nové efektívne (možno i celoslovensky navonok jednotné) zoskupenie politických strán (akýsi spoločný národný front ochrany národných záujmov, politického presadzovania realizácie ústavy a ústavných práv občanov) proti jasnému kolaborantsko-klientelisticko-korupčnému protiústavnému spojenectvu vládnej moci, oligarchie a rôznych polomafistických štruktúr. To podčiarkuje aj dôležitosť urýchleného prijatia Deklarácie NR SR o neprípustnosti oslabovania suverenity Slovenskej republiky z roku 2018.

Po slovenskom podpísaní „nebezpečnej“ a do budúcnosti veľmi „škodlivej“ Marakéšskej deklarácie v rámci tzv. Rabatského procesu prichádza pre Slovensko a Európu ešte väčšie nebezpečenstvo, a to pod dohľadom bývalého predsedu VZ OSN a ministra vlády SR - Lajčáka: Gobálny pakt OSN pre bezpečnú, riadenú a legálnu migráciu. V Národnej rade SR, ani vo vládnej koalícii sa ani neprejednáva obdoba maďarského protimigračného a protiislamského postupu. Uvedme, že dňa 24. 7. 2018 Maďarsko oznámilo (podobne ako predtým trumpove USA), že odstupuje z rokovania o Globálnom pakte OSN o bezpečnej, riadenej a legálnej migrácii a o Globálnom pakte o utečencoch. Takéto pakty – medzinárodné zmluvy sa stali globalizačným útokom na zvrchovanosť nielen európskych štátov (vrátane Slovenskej republiky) a fakticky vychádzajú z cieľov celosvetovej migrácie s ich skrytou (z hľadiska Európy) proislamizačnou povahou. Pokiaľ sa takéto postupy nezastavia, tak na konci takýchto procesov dlhodobo hrozí zánik európskej civilizácie. Možno o niekoľko generácií.

Na Slovensku žiadna relevantná politická strana sa, žiaľ, verejne, parlamentne a jednoznačne nepostavila proti prijatiu uvedených globalizačných paktov a nielen pre Slovensko veľmi škodlivých a nebezpečných zmlúv. Prezidentskí kandidáti vo voľbách 2019 a parlamentné strany vo voľbách v roku 2020 by sa mali čo najskôr jednoznačne verejne vyjadriť, či sú za prijatie uvedených globálnych paktov OSN, alebo sú zásadne proti prijatiu. Národní voliči musia pozorne sledovať postoje kandidátov a politických strán a podľa toho sa zodpovedne rozhodnúť. Nestačia všeobecné reči, ale jasné a nedvojznačné postoje.

Povojnové usporiadanie sa v 21.

storočí objektívne rozpadá a dramaticky stráca svoju opodstatnenosť. Elity európskeho establišmentu spravidla stratili všeobecnú dôveru občanov. Rozvojom internetu, investigatívnych serverov vzniklo množstvo dôkazov o nezodpovednosti, prokurapčnosti a o nedostatočnej spôsobilosti riešiť problémy obyčajných občanov. Vzniká všeobecný občiansky pocit o značnej nemožnosti doterajších elít, doterajších politických strán a politikov. Súvisí to aj s tým, že internacionálne korporácie sa cezhranične rozvíjajú do obrovských rozmerov. Nie je tajomstvom, že si takéto subjekty kupujú spolu s domácimi oligarchickými štruktúrami, politickú moc prostredníctvom spravidla tichého financovania politických strán a ich volebných kampaní. Hlavné vo všeobecných voľbách, nevynímajúc v tom voľby regionálne a komunálne. Navyše mediálne a politický všemocný tretí sektor a rôzne postupy subjektov tzv. otvorenej spoločnosti popierajú európske korene, kresťanské princípy a snažia sa o postupné zničenie národných štátov v EÚ.

Dnešné vládnuce európske politické elity skryto alebo otvorene popierajú kresťanské a civilizačné európske základy, Často sa to deje prostredníctvom cenzorského vynucovania nielen politickej korektnosti. Ďalším európskym problémom je preferencia byrokracie v EÚ (napr. cez EU príkazy a regulácie z Bruselu), čo oslabuje podnikavosť, konkurenčnú schopnosť a význam výskumu v EÚ. USA, Čína a ďalšie štáty v tomto dlhodobo predstihli resp. predstihujú EÚ. Doslova krízou európskej civilizácie sa stala pokračujúca migračná kríza s neschopnosťou EÚ sa s týmto problémom reálne vysporiadať a to v prospech samotných občanov štátov EÚ.

Základom nielen štátu, ale celej Európy, je konkrétny národ. Aj EÚ musí byť EÚ suverénnych štátov a Európou suverénnych národov a nie Európou migrantov. Podľa zvrátených názorov elít EÚ by národ a rodinu nahradila akási bezmenná masa s podielom dlhodobej migrácie, vykorenená zo svojich európskych koreňov, ktorá bude tvárna na, čo najlepšie a najľahšie ovládanie zo strany vládnucich elít fungujúcich podľa príkazov internacionálnych korporácií, bruselskej byrokracie a mocných v Berlíne a Paríži. Národný štát už nebude garantovať bezpečnosť občanov a hrdosť a dôstojnosť národa. Spolupatričnosť rodín a národa nahradí ľudská masa bez chrbtovej kosti a bez národnej a rodinnej spolupatričnosti, ktorá bude ľahšie manipulovaná.

Ak zoberieme porevolučné Rusko (po roku 1917) a dnešný Brusel (a EÚ), tak vidíme určitú podobnosť, vrátane ateistického ponímania sveta a systémového popierania (oslabovania) národnej a rodinnej identity. Vládnuce elity si myslia, že sú nenahraditeľné a skôr majú podľa ich dlhodobých predstáv nahradit' národ, rodinu a dnešného občana. Ich pýcha však predpovedá ich budúci pád.

Podľa mediálnych informácií Sorosova celosvetová nadácia Open Society dostane ďalších 18 miliárd dolárov od mainstreamového sponzora Sorosa hlavne na nové „farebné

Prosba k priaznivcom Kultúry

Nepoľavujte v ušľachtilom úsilí, prispajte na číslo účtu Kultúry v Slovenskej sporiteľni

IBAN

SK690900000000000170427664

revolúcie“, na zmeny politický režim, vrátane toho Orbánovho, a na opravne britské referendum, ktoré zamietne Brexit. Je však skandalózne, že podľa médií Ficov Úrad vlády bol najväčším sponzorom slovenskej časti sorosovej nadácie na Slovensku. V tejto súvislosti pri neoficiálnych informáciách, náš tretí sektor na Slovensku dostal desiatky miliónov od vládnych štruktúr. Je nutné, aby terajšia vláda verejne informovala slovenských občanov, koľko miliónov eur dala tretiemu sektoru s uvedením konkrétnych organizácií a účelu poskytnutia prostriedkov, a to počas celej vlády dnešnej vládnej trojkoalície a jej ministerstiev. Na pamiatky po Štúrovi nie sú prostriedky na záchranu úplne rozpadajúceho kaštieľa v Ostrej Lúke, ktorému hrozí bezprostredné zničenie alebo kaštieľa v štúrovom rodnom Uhrovci. Tie sa môžu bez štátnej pomoci zlikvidovať doslova v priamom prenose. Bývalý Ficov úrad vlády nedával peniaze na Štúrove pamiatky, ale mali dostatok peňazí na protislovenskú sorosovskú nadáciu. Miesto stretnutí L. Štúra a A. Ostrolúckej a miesto, kde sa rozhodlo, že sa Štúr dostane za slovenský národ do uhorského parlamentu ma fyzicky zaniknúť. Ani nový predseda vlády (dnes už Pellegrini) a dnešná ministerka kultúry zatiaľ nič neurobilo pre záchranu nielen štúrových pamiatok. Ako vidno nie je tu žiaden úprimný vzťah k národným veciam od vládnych protagonistov. Ku klientelizmu a korupcii naopak áno. Tak to na Slovensku dopadlo. Je to veľká hanba hlavne pokryteckého a nedôveryhodného bývalého premiéra, ktorý občas dokonca naoko ostro vystupoval mediálne proti Sorosovi. Ale následne slovenské vládne peniaze nás všetkých slovenských občanov dostala sorosova organizácia Z hľadiska slovenských vládnych financií sa fakticky Fico rozhodol nie v prospech Štúra, ale Sorosa... Rozhodujú činy a nie prázdne slová. Ak pridáme súhlas vládnucej moci s dehonestujúcim presunom štátneho znaku na hokejové rukávy národného tímu (a prijatie loga v „slnieč-

karskom“ štýle) a predchádzajúcu neochotu rezortu školstva pomôcť slovenským deťom na Žitnom ostrove (s tichou maďarizáciou). diaľnica Turany - Ružomberok je dlhodobou výstavbou obchvatu Bratislavy, a to všetko pri dlhobohdej vládnej impotencii. Problémy s Dankovou rigoróznou prácou sú problémami osobnostnej integrity politika a základnej nedôveryhodnosti človeka. Každý deň tejto vládnej koalície je veľkým sklamaním. Nech si to národní voliči v deň volieb dobre pamätajú.

Uvedme, že Merkelová a Soros sú dve strany jednej mainstreamovej mince. Trocha symbolicky dnešné sídlo sorosovej otvorenej spoločnosti a Merkelovej kancelária nie je ďaleko od seba v Berlíne. Zamiešať s týmito mainstreamovými kartami, ale hlavne s ľudskými osudmi, môže budúca ekonomická kríza, Ekonomickí stratégovia banky JP Morgan Chase vytvorili model, ktorý mal predpovedať načasovanie a rozsah budúcej finančnej krízy s ich predpokladom, že kríza príde v roku 2020. Niektorí predpovedajú, že kríza sa osobitne bolestivo dotkne Eurozóny, ktorej je Slovensko členom. Ekonomická kríza povedie k sociálnemu napätiu podobnému ako v roku 1968. Napríklad od roku 2008 stúpol francúzsky verejný dlh zo 68 percent HDP na dnešných 97 percent HDP a tendenciou ďalšieho zvyšovania, a to Francúzsko spolu s Nemeckom majú byť motorom integrácie EÚ. Zdá sa, že francúzska časť motora sa zadržáva, i keď ta nemecká časť funguje.

Ako sa hovorí, budúcnosť patrí pripraveným, vrátane budúcim a pripraveným nositeľom nosných politických myšlienok v smere národného rozvoja. Je to návrat ku koreňom Európy a ku koreňom EÚ. Bude to vlastenecká a kultúrno-kresťanská Európa a posun EÚ ako únie suverénnych štátov so svojou identitou, ktorých spája predovšetkým voľný trh. Merkelizácia Európy, nielen Nemecka znamená dokončenie globalizácie európskej spoločnosti s mainstreamovými médiami a s mainstreamovou a spo-

trebiteľskou kultúrou, ktorá v priamom prenose postupne pochováva kultúrno-kresťanské a národné základy Európy. Zároveň chce zo suverénnych štátov EÚ urobiť len časti eurofederácie pod berlínsko-bruselskou centralizačnou taktovkou s veľmi oslabenou národnou identitou. Je to tiež čiastočný návrat k historickým nemeckým myšlienkam „mitteleurópy“ pred prvej svetovej vojny (tenzor presadených mierovými prostriedkami) a nemeckej (hlavne ekonomickej) hegemonie. Migrácia podľa Merkelovej je vítaným nielen doplnkom uvedených snáh, ale doslova prostriedkom k dlhodobému posilneniu nezvratnosti globalizačných tendencií a zachovania „tichej“ nemeckej dominácie v nových európskych podmienkach. Merkelova je symbolom zlyhania liberalizmu ako pokryteckého politického systému, ktorý stratil resp. stráca dôveru európskej verejnosti a hlavne upadajúcej strednej vrstvy. Je tu každodenná manipulácia slov s činmi a politického zákulisia s verejnou realitou. Klientelizmus ma však zostať klientelizmom a mafie (i tie moderné mainstreamovo politicko-ekonomicko-mediálne) zostanú naďalej mafiami (bez ohľadu na ich nové názvy). Naopak demerkelizácia znamená, že skutočné hodnoty zostanú naďalej spoločenskými hodnotami a že EÚ zostane spolkom a hospodárskym priestorom suverénnych národných štátov a európska spoločnosť zostane postavená na hodnotovom kultúrno-kresťanskom základe.

V Česku uverejnili aktuálny rebríček priemerného (materiálneho) bohatstva priemerného občana v roku 2017. Slovensko má 2,5 krát menšie priemerné bohatstvo občana ako Česká republika. U Slovenska to bolo priemerné bohatstvo priemerného občana vo výške 158 000 (českých) korún. Aj v susednom Poľsku je to viac (211 000 korún), ale také Rakúsko má bohatstvo priemerného svojho občana vo výške 1,38 milióna korún. Nie je to dobrá vizitka po 25. rokoch samostatného Slovenska a hlavne jeho elit, čo

Slovensko viedli a vedú. Ešte tu chýba rebríček porovnania materiálneho bohatstva špičkových politikov. Tam by bolo Slovensko isto oveľa vyššie. Ako sa nielen hovorí, to je údel bohatých politikov a ich chudobných voličov.

Špičkoví vládni politici hovoria ódy na súčasnú materiálnu situáciu Slovenska a Slovákov. Ako vidieť, je to menej ružové, ako to slovenskí politici každodenne maľujú občanom.

Ak budúcnosť krajiny je vo výskume. tak z výskumných grantov schválených EÚ za posledných 10 rokov malo Maďarsko 54 grantov, Česko 25 grantov a Slovensku bol schválený len 1 grant, a to pri stovkách schválených grantov Rakúsku. Žiaľ niet k tomu čo dodať. Aj v rebríčku priemeru úspor sú Slováci na takpovediac „vyšehradskom chvoste“. Pri priemere úspor na obyvateľa Slovenska (6 190 eur), to majú Česi oveľa vyššie (15 291 eur). Žiaľ, nedosahujeme ani na Maďarov (13 404 eur), Poliakov (8 273 eur) a to nehovoriac o Švajčiaroch (174 000 eur). Najnižšie úspory Slovákov v rámci V4 znamenajú, že v prípade finančnej krízy budú mať slovenskí občania najnižšie finančné rezervy a teda najhoršie možnosti na reálne prekonanie budúcej finančnej krízy minimálne v celej V4. Podľa analytikov nová kríza bude ťažšia ako tá z roku 2008 a bude to intenzívnejšie verzia minulej dlhovej krízy, ktorá bude mať oveľa razantnejšie sociálne a medzinárodné dôsledky. Spoločnosť a občania budú ťažšie znášať takéto situácie. Vládna moc na to možno reaguje popustením úzd organizovaného hazardu.

Po tohtoročnej poslednej, bezbrehej a plánovanej vládnej liberalizácii voči centrálnemu hazardu na Slovensko s otvoreným vládnym náručím k organizovaným prevádzkovateľom herní, akoby vládna moc hypoteticky hovorila - „občan, ak máš malé úspory, choď skúšať šťastie v hazarde a keď stratíš v prospech hazardných mafii posledný zvyšok úspor, tak si asi len nemal šťastie. „Možno nabudúce... A na obecnej referendá a petície o plošnom zákaze hazardu už konečne zabudni“.

Dodajme, že na Slovensku v praxi stále platí protiústavná vedúca úloha oligarchie a mafii v štáte a spoločnosti a vládna moc to ako vidieť plne rešpektuje. Zhoršuje sa komunálne prostredie s nárastom kriminality, s celospoločenským nárastom gamblerstva (s enormnými nákladmi spoločnosti na liečbu gamblerov), s tým spojených drogových závislostí, to všetko spojené s úpadkom a rozvratom rodín, zvyšovania počtu ľudských trosiek spojených s celkovým úpadkom kultúrno-morálno-spoločenského prostredia, Je to zjavný prejav organizovaného príkoria štátnej moci voči slovenskej verejnosti. Zodpovední občania nemôžu takéto prístupy a postupy akceptovať. Ako to však pozitívne zmeniť. Je tu len cesta odstraňovania takéhoto exemplárneho politického šmejdivstva spojeného so zmenou politických, vládnych elit, ale i verejnoprávnych inštitúcií. Napr. RTVS s novým riaditeľom ako mainstreamovým údržbárom ide v starých koľajach (Havran ďalej havraní..., a i.). Ak k tomu prirátame poznatky z prípadu J. Kuciaka a jeho snúbenky, kde na zlikvidovanie človeka (novinára) stačí 70 tisíc eur, tak koľko stačí na fyzickú likvidáciu pre verejnosť úplne neznámeho obyčajného človeka.

Je to v priamom prenose hlboká kríza slovenskej spoločnosti (so všeobecným úpadkom hodnôt), kríza štátu (s klientelizmom a korupčným pozadím fakticky vedúcim až na najvyššie miesta), a to hlavne vďaka dlhodobu prehnutým politicko-vládnym elitám (s hlbokou a dlhodobou nedôverou občanov k politikom). A to ešte „eurolezovia“ zo Slovenska túžiaci po bruselských pochvalách sú ochotní zradzať národné záujmy v priamom prenose. Sme svedkami politického šmejdivstva na pokračovanie. Kľúč majú v rukách voliči svojou volebnou účasťou a zodpovedným výberom politikov a politických strán. Nie tých, čo už sklamali. To by bol hazard s vlastným osudom, s osudom národa a s našim budúcim životom.

BRUNO ČANÁDY

Autori Nitrianskej deklarácie za zachovanie suverenity Slovenskej republiky majú na stránke Deklarácie stovky podporných stanovísk, ktoré pribúdajú každý deň. Deklarácia žije svojím životom. Očividne slovenskú politiku ovplyvnila. Slovo "suverenita" sa zrazu stalo jedným z najfrekventovanejších v ústach slovenských politikov, aj takých, ktorí ho predtým za celé roky nevysslovali. Uvedomili si, že to je vážna téma, hoci nechcú priznať, že sme ju nastolili práve my svojou Deklaráciou. Súčasne sa autori stretávajú často s otázkou, čo si pod slovom suverenita má človek predstaviť. Preto sa rozhodli vypracovať "Princípy suverenity".

PRINCÍPY SUVERENITY

Štátnosť a suverenita štátotvorného národa je len jedna, najvyššia hodnota a je definovaná piliermi štátnej suverenity, pričom vnútroštátne režimy sa môžu meniť.

Štátna suverenita je založená na týchto princípoch:

- 1/ Suverénne zákonodarstvo bez podriadenosti nadštátnym orgánom.
- 2/ Suverénne daňové inštitúcie.
- 3/ Vlastná zahraničná politika.
- 4/ Vlastná bezpečnostná politika a suverénna obrana.
- 5/ Vnútorná bezpečnosť so

Princípy suverenity

schopnosťou obrany vlastných štátnych hraníc a so suverenitou rozhodovania o tom, koho do svojho štátu prijíame a koho vyhostíme.

6/ Suverénne spravodajské služby.

7/ Suverénne súdy a prokuratúra.

8/ Vlastná suverénna štátna symbolika.

9/ Vlastná menová a fiškálna politika s vlastným bankovníctvom.

10/ Zdrojová sebestačnosť v základných potravinách, energiách a surovinách.

Vzhľadom na globalizáciu už nie je fakticky plne suverénny žiadny štát, pretože žiadny štát nemá stopercentnú zdrojovú sebestačnosť.

Z vyššie uvedeného zoznam je jasné, ktorých častí suverenity sa Slovenská republika už čiastočne vzdala.

V bode 1 je potrebné vrátiť plnú zákonodarnú suverenitu Národnej rade SR novelizáciou Ústavy SR článok 7 bod 2.

V bode 2 je dlhodobý bruselský záujem o štandardizáciu daní v rámci EU. Daňovej suverenity sa neslobodno zriecť. Vlastná daňová

politika je pre nás ekonomicky aj politicky jednoznačne výhodná.

O bode 3 neslobodno ani diskutovať. Štát bez vlastnej zahraničnej politiky prestáva byť štátom. Snaha bruselskej eurobyrokracie je jednoznačná. Pri ambícii o federalizáciu EÚ je snaha mať vlastného ministra zahraničných vecí evidentná. Dnešná funkcia vysokého predstaviteľa EÚ pre zahraničnú politiku je k tomu prvý krok.

Bod 4 - Obrana: Naša suverenita je čiastočne limitovaná členstvom v NATO, nemožno však pripustiť ďalšie okliešťovanie našej národnej obrannej politiky.

Bod 5, ktorý vyplýva z bodov 3 a 4 je dnes silne atakovaný, nemožno však v ňom poľaviť ani milimeter.

Bod 6 - možno pokladať za nedotknuteľný.

Bod 7 - nedotknuteľný. V žiadnom prípade nemôžeme súhlasiť s vytvorením úradu európskeho prokurátora.

Bod 8 - nedotknuteľný.

Bod 9 - Vlastnej meny a vlastných bánk sme sa vzdali. Spoločná mena euro je však v súčasnosti pre nás v mnohých aspektoch výhodná.

Bod 10 - dramaticky sme sa zriekli potravinovej sebestačnosti. Naša štátna politika sa musí snažiť o nápravu tohto stavu, aj keď s úplnou obnovou potravinovej sebestačnosti sa už nedá počítať.

Od publikovania "Princípov" očakávame dve zásadné veci: Radoví čitatelia pochopia vnútornú náplň slova suverenita. Pre aktívnych politikov týmto vymedzujeme zásadné hranice, ktoré nesmú prekročiť vo svojich integračných snahách, zhmotnených v bonmote "európske jadro". V našich Princípoch je zakódovaný ešte jeden odkaz: Európska únia má zmysel len dovtedy, dokiaľ v nej bude platiť princíp rovnosti, t. j. hlas každého štátu má rovnakú cenu a každý štát má právo veta. Pokiaľ by EÚ prešla pri hlasovaní

na väčšinový princíp, o čom sa začína hovoriť, členstvo v EÚ stratí zmysel a členstvo v nej sa stane pre malé, nedominantné národné štáty príťažou.

Európska politika je v súčasnosti plná chaosu a vnútorného kvasu: Brexit, migranti, trumpizmus... Skončila sa idylka, v ktorej bola EÚ pred 15-20-mi rokmi a v čase, keď do nej Slovenská republika vstupovala. Je pravda, že nie je potrebné vyžívať sa v katastrofických scenároch, ale zodpovední politici si pripravujú riešenia na rozličné fázy vývoja, aj na tie najmenej priaznivé. Preto aj naše Princípy, ak politici chcú vnímať pozitívne, nech v nich vidia podanú pomocnú ruku, ak chcú vnímať negatívne, nech v nich vidia výstrahu, hranicu, ktorú nesmú prekročiť, pretože história zlyhania a omyly neodpúšťa.

Ing. PETER ŠVEC,
Ing. JOZEF ŠEDOVIČ,
MUDR. ŠTEFAN PAULOV

V týchto dňoch, 27. októbra, si vďačný národ s úctou pripomínal 111. výročie tragédie, ktorá otriasla nielen Slovenskom, ale ohromila celý kultúrny svet. Pri pokuse o násilnú vysviacku katolíckeho kostola v Černovej došlo k streľbe do bezbranných občanov, ktorí nástojili na tom, aby im kostol vysvätil, kňaz, čo sa o jeho stavbu najviac zaslúžil – ich rodák Andrej Hlinka. Spišský biskup Alexander Párvy odmietol vyhovieť ich želaniu a aby presadil svoju vôľu, pozval si na pomoc vládnú moc.

Došlo k vyostrenej konfrontácii, pri ktorej žandári použili strelnú zbraň. Pri streľbe bolo usmrtených 15 Černovčanov a desiatky ďalších boli zranené.

Združenie Dedičstvo otcov si pripomenulo túto udalosť pietnou spomienkou dňa 28. októbra 2018 o 15.00 h v Parku Andreja Hlinku v Bratislave-Ružinove, po ktorej nasledovala bohoslužba v kostole sv. Vincenta de Paul. Na spomienke odznel aj príhovor, v ktorom sa v krátkosti poukazuje na svetový ohlas tejto tragédie. Černovskí martýri nezomreli nadarmo. Zaslúhou popredných osobností vtedajších čias smrť týchto nevinných obetí upozornila na utrpenie Slovákov pod cudzím jarmom.

Štúrovský básnik spieva, že "sloboda sa krvou krstí". Možno teda oprávnené povedať, že masakra v Černovej bola tou krvou, ktorá veľkou mierou prispela k nášmu oslobodeniu spod tyranie, pod ktorou bol národ odsúdený na smrť.

Toto je úplný text krátkeho prejavu: Černovská tragédia vyvolala ohlas pohoršenia v celom kultúrnom svete. Dá sa povedať, že ona

najúčinnejšie pripomenula svetovej verejnosti, že v strednej Európe žije utláčaný a základných ľudských práv pozbavený národ. Symbolom tohto trpiaceho národa sa stal černovský rodák a ružomerský farár Andrej Hlinka.

Veľkú zásluhu na tomto upozornení majú tri vedúce postavy vtedajšej doby, ktorí sa stali akoby hlasom násilne umlčaného a utláčaného národa pod Tatrami. Títo traja velikáni ducha – Rus Lev N.

Le Courier Européen. Tieto články boli potom uverejnené v slovenskom preklade v americko-slovenskom kalendári Jednota na rok 1908 (s. 180-183) a šírili sa aj na Slovensku. V mene trpiacich Slovákov sa za tento prejav súcitu a porozumenia poďakovali Björnsonovi Slováci žijúci v Amerike. Urobili tak dňa 29. februára 1908 na slávnostnom stretnutí s týmto svojím dobrodincom.

Lev Nikolajevič Tolstoj, v tom

na černovskú tragédiu ako na krivdu, ktorá volá do neba o nápravu.

Najobľahlejšou a najvýrečnejšou obranou bezbranných Slovákov bola vedecká práca mladého škótskeho historika a spisovateľa Roberta W. Seton-Watsona. Černovská tragédia ho podnietila, aby sa stal advokátom slovenskej kauzy. Vo svojich článkoch a najmä v knihe Racial Problems in Hungary (London 1908) predložil svetovej verejnosti štatistiky

na lavici obžalovaných sedelo 55 občanov Černovej. Z nich 40 bolo odsúdených spolu na 37 rokov väzenia. Seton-Watson o tomto procese napísal:

"Černovské súdne konanie bolo právnickou fraškou a priamym trestom za to, že sa obžalovaní opovážili prežiť toto hrozné krviprelievanie... Keby sa niečo podobné stalo v Turecku, alebo v Rusku, vlna rozhorčenia by

Pred 111 rokmi tiekla v Černovej nevinná slovenská krv...

Tolstoj, Nór Björnsterne Björnson a Škót Robert W Seton-Watson – verejne pranierovali a odsúdili násilnú a ne-mravnú maďarizáciu a barbarské metódy, akými sa ona uskutočňovala.

B. Björnson bol synom hrdého národa, ktorý len pre niekoľkými rokmi sa vymanol spod švédkeho područia a začal žiť vlastným samostatným životom. Mal teda súcitu a pochopenie s položením slovenského národa pod krutou nadvládou cudzích. Vyjadril to v niekoľkých článkoch, ktoré uverejnil v nemeckom časopise März a vo francúzskom

časе najväčší žijúci ruský spisovateľ, prechovával nielen vrelé sympatie, ale aj vrúcny obdiv voči malému a pokorenému bratskému národu. O Slovákoch a ich kultúre ho podrobne informoval Dušan Makovický (1866-1921), rodák z Lipt. Sv. Mikuláša, ktorý od roku 1904, až do Tolstojovej smrti, bol jeho osobným lekárom (Svoje spomienky na tohto veľmajstra svetovej literatúry Makovický zachytil v dvojväzkovom diele Jasnopljanskije zapiski). Tolstoj pri viacerých príležitostiach pozdvihol svoj hlas na obranu Slovákov, pri čom poukazoval

a dokumenty, v ktorých odhaľoval lži a bezprávie, akých sa "slobodomilovný Košutov národ" dopúšťal na svojich nemaďarských spoluobčanoch, predovšetkým na Slovákoch.

Stretnutie s Andrejom Hlinkom a černovská tragédia ho urobili trvalým priateľom utláčaného slovenského národa. Súcitne sledoval náš zúfalý bol o prežitie. Bol zhrozený, keď maďarská vláda za černovskú tragédiu trestala nie tých, čo ju zapríčinili, ale tých, čo boli obeťou tejto krvavej udalosti. V dňoch 2. – 10. marca 1908 sa totiž konal v Ružomberku súdny proces, kde

zachvátila celú Európu. Ale to, že sa tak stalo v krajine, ktorá sa chváli Zlatou bullou a Pragmatickou sankciou, by nemalo znamenať, že skutoční previnilci by mali uniknúť spravodlivému trestu."

Nuž pri tejto pietnej spomienke na černovských martýrov venujme chvíľku vrelé a precitenej vďaky aj našim trom šľachetným priateľom: Tolstému, Björnsonovi a Seton-Watsonovi. Nech ich Pán Boh štedro odmení za ich prejavy súcitu a veľkodušnosti!

FRANTIŠEK VNUK

Na 650. výročie smrti veľkého talianskeho básnika Danteho vydalo vydavateľstvo TATRAN v r. 1971 reprezentačnú publikáciu DANTEHO TRUBADÚRI. Je v nej uverejnených 12 básní. Autormi úvodného slova a prebásnenia sú Jozef Felix a Viliam Turčány.

Mňa mimoriadne zaujala báseň, ktorej autorom je PEIRE CARDENALE a má názov "Povest". Je tak výstižná aj po niekoľkých storočiach pre našu súčasnú slovenskú situáciu, že som sa rozhodol použiť ju ako hlavnú myšlienku pre moju krátku úvahu.

PEIRE CARDENALE
POVEST

Una ciutat fo, no sai cals

Bolo raz mesto, neviem sám kedy a kde - no, padol tam raz taký dážď, že navôkol zblaznel, kto čo len namokol. Zblazneli všetci, to sa vie; len jeden ušiel záplave a bláznovstvu, bo doma spal až dovtedy, kým dážď sa lial.

Keď vzbudí sa, hneď vezme plášť a vyjde von, či nieje dážď. No uzrie svet-svet neznámy! Stretá sa iba s bláznami:

ten nahý je, ten nemá šiat,
ten chce až k nebu dopľuvať;
ten palicu, ten skalu lapí,
tamten si sukňu driape v zdrapy;
ten strká sa, ten zapára;
ten vidí v sebe cisára
a podpiera si rukou bok
a tamten zas je samý skok;
tí zlorečia, tí hrozia sa;
tým smiech, tým nárek otriasa;

ten nevie sám, čo tára si
a tamten stvára grimasy.
A ten, čo zdravý rozum mal,
prenáramne sa čudoval,
bo múdrych nikde nebolo.
Hoc hľadel, hľadel okolo
a zľadával v tom zmätku tiel,
nie, múdrej duše nenašiel!

Divil sa im, div uvidiac;
no oni jemu ešte viac!
Veď sa len diviť môžu mu,
že iste zišiel z rozumu,
keď vo všetkom sa od nich líši!
Veď každý z nich sa umom pýši -
a všetci s myslou rozváznou
vidia v ňom blázna nad bláznov.

Hrdúsia ho a tnú až strach,
že ledva stojí na nohách;
ten strká ho, ten hrozbou hrmí,
on rád by umknúť trmy-vrmy,
vstáva, zas padá pod ranou
zapáračov a trhanov.
Hoc stupňujú svoj divý hon,
do domu vklzne napokon,
zblatený, s telom bezduchým
a ešte rád, že zdúchol im.

Svetu tá báj sa podobá
a tým, čo v svete pôsobia.
Náš vek je mesto z povesti.
Čo bláznov sa doň pomestí!
Je múdrosť vyššia nad blaho:
Boha mať rád a báť sa ho

i ctiť si jeho riadenia:

Dnes je tá múdrosť stratená.
Dážď na nás padol, ďalej padá
chamtivosť k nám -

a s ňou sa vkráda
pýcha a s pýchou vládza zloby,
čo vrhne všetkých do poroby.
A takého, čo Boha zná,
pokladať budú za blázna
a pôsobiť mu iba žiaľ -
lebo ich múdrosť neprijal,
a v božej vidia pomiatnutie.
No, priateľ Boha v každom kúte
rozozná bláznov vo chvíli,
čo múdrosť božiu stratili -
a za blázna ho budú mať,
že múdrosť sveta nemá rád.

Je to už 29 rokov, čo sa na zhromaždeniach spievala Krylova pieseň "Sľúbili sme si lásku". Stal sa z nej známy chorál tých dní. Aká je situácia dnes, keď už bývalý režim dávno skončil, ale jeho odchovanci sú tu a to aj v zodpovedných funkciách?

Stačí sa pozrieť na rokovanie nášho parlamentu, rôzne diskusie v masmédiách, alebo v printových médiách. Osočovanie sa navzájom, klamstvá, mizerný vzťah k vlastnému národu, k jeho dejinám a chabá vízia potrebných činov pre našu budúcnosť.

To je o láske?
Skôr ide o nenávisť!

A tak je vhodné, aby som položil otázku: Aj u nás pršal taký dážď, alebo ešte snáď prší? Nie sme v situácii, akú vo svojej básni opisuje Cardenal?

Aká je úroveň medziľudských vzťahov, komunikačný slovník našej mládeže, dievčatá nevynímajúc? Aká je oficiálna štátna doktrína? Momentálne žiadna!

Neopúšťame naše stáročné tradície, našu národnú hrdosť a naše kresťanské zásady, ktoré zachránili našu národnú a ľudskú identitu. Dokedy budeme veriť chiméram a nepravdám? Výchova a formovanie mladej generácie musí byť zárukou budúceho blahobytu, ale aj úrovne národa a štátu!

Komu sme to dnes prenechali? A prečo? Kto je za to zodpovedný?

Budú zodpovední bráni na zodpovednosť? Kedy a kým?

Ekonomika a celý systém prosperujúcich a dobre organizovaných štátov boli budované vzdelanými, skúsenými a svojmu národu a štátu oddanými ľuďmi! Aké skúsenosti, aké pracovné výsledky mali minulí a žiaľ aj terajší predstavitelia v rôznych funkciách? Akú ideologickú podstatu majú dnešné politické strany alebo záujmové skupiny vydávajúce sa za politické strany?

Kto je zodpovedný za výpredaj

národného majetku, za devalváciu poľnohospodárstva, za úpadok školstva a zdravotníctva a ďalšie problémy, s ktorými sa denne stretávame? Zvady medzi predstaviteľmi rôznych tzv. politických strán a voľných zoskupení nie sú cestou k náprave! Sú prospešné iba pre tých, čo z nich ťažia. Naša situácia je výsledkom činnosti rôznych amatérov a ich zoskupení.

A tak sa pýtam sám seba, ale aj mnohých, ktorí súčasnú situáciu považujú za vážnu: Ešte stále u nás prší Cardenalom spomínaný dážď? Sám za seba odpovedám, že prší a pomerne dosť výdatne.

Dokedy bude a kto ho zastaví? Riešení je viac.

Spomeniem iba jedno, ktoré by mohlo byť reálne. Je potrebné, aby došlo k dohode rôznych spolkov a organizácií slovenskej inteligencie tak, ako tomu bolo v minulosti. Je potrebné vytýčiť pred národ, ale aj pred zodpovedných funkcionárov na rôznych úrovniach nielen návrhy, ale aj požiadavky na reálne riešenie!

Nezabúdajme, že inteligencia vzdelaná aj za peniaze daňových poplatníkov nesie na sebe zodpovednosť pred Bohom a národom. Kedy sa aspoň čiastočne zjednotí a prehovorí?

RNRD. JOZEF KOLLÁR D.r.h.c.

Kronika posledných dní pozemského života Andreja Hlinku

V piatok, 12. augusta 1938 sa zdravotný stav Andreja Hlinku kriticky zhoršil. On sám cítil, že sa blíži jeho posledná hodina a začal sa pripravovať na odchod do večnosti. Ako prvých pozval k sebe dvoch najmladších členov užšieho predsedníctva HSĽS, redaktorov Karola Sidora a Alexandra Macha. Sidor sa nachádzal na Sliachi, Mach v Trenčianskych Tepliciach. Obaja sa hneď ponáhľali do Ružomberka a na druhý deň (v sobotu, 13. augusta) o 15. hod. boli už pri Hlinkovi. Našli tam – okrem lekárov Dr. Kugajevského, doc. Filu a dvoch sestričiek – aj niekoľko blízkych spoločníkov umierajúceho (kaplán, dekan Scheffer, starosta Mederly). Títo im povedali, že v piatok (12. augusta) okolo 10. hod. Hlinka upadol do bezvedomia. Po niekoľkých injekciách sa prebral. Mal vysokú horúčku, 41 stupňov. Ticho prehovoril pár slov. Kaplán Ján Lojdl sa predmodlieval litánie k menu Ježiš po latinsky, Hlinka a prítomní odpovedali. Po modlitbe žiadal, aby k nemu zavolali niektorých starých priateľov a spolubojovníkov a potom opäť upadol do spánku.

V sobotu (13. augusta) prichádzali pozvaní, ale i nepozvaní návštevníci. Prišiel senátor Karol Mederly, s ktorým Hlinka zotrval v dlhšom rozhovore. Po ňom prišiel jezuita páter Sahulčík s niekoľkými kňazmi a podal Hlinkovi sv. prijímanie. Popoludní nasledovali ďalší: biskup Ján Vojtaššák, senátor Dr. Karol Krémery, redaktori Sidor a Mach, prof. Tylka, tajomník Ján Holly, krajin- ský poslanec Matej Hutka, kňazi a kapláni z Ružomberka a okolia (Bačík, Húšťava, Šimičák, Lojdl, Stolárik) a regenschori Pavčo.

Noc zo soboty na nedeľu bola pokojná. V izbách vedľa Hlinku spali jeho lekári ako aj redaktori A. Mach a K. Sidor.

V nedeľu popoludní bolo opäť rušno. Prišli poslanci Dr. Jozef Tiso, Dr. Martin Sokol a Jozef Sivák a predseda katolíckeho študentstva Jozef Kirschbaum.

Asi o 9. hod. ráno si Hlinka zrazu spomenul, že v Žiline sa koná zjazd slovenskej mládeže za veľkej účasti členov Slovenského orla, stredoškolskej mládeže, Ústredia slovenského katolíckeho študentstva a Združenia katolíckej mládeže. Hlinka im prisľúbil, že ak mu zdravie dovolí, príde medzi nich. Spomenul si na svoj sľub a – ako spomína Alexander Mach – „s veľkým vypätím síl sa posadil a že vraj on ide. Dal rozkaz, aby pripravili auto. Dr. Kugajevský... si už nevedel rady. Vtedy Sidor našiel spôsob. Hovorí: Pán predseda, s Vaším odkazom môže zabehnúť Šaňo.“ Hlinka to napokon prijal. „No dobre, pripravte auto a nech ide on“, povedal.

Hlinka potom prehovoril na adresu mládeže pár slov, ktoré si Mach hneď zapísal a ponáhľal sa s týmto odkazom do Žiliny, kam dorazil krátko pred poludním. Tam vystúpil na tribúnu a mládeži zhromaždenej na žilinskom námestí predniesol Hlinkov odkaz.

„Prichádzam od vodcu národa slovenského, Andreja Hlinku. Prinášam jeho pozdrav a odkaz orolskému zletu i študentskej mládeži. Ešte pred prečítaním tohto odkazu pre uspokojenie oznamujem vám, že zdravotný stav nášho vodcu sa dnes ráno o niečo zlepšil. Je síce vážny, ale nie taký, ako napísali niektoré noviny. Správy o zapálení pľúc sú mylné. Dnešná noc nášho drahého Andreja Hlinku bola spokojnejšia. Docent Filo, s ktorým sme boli v noci pri ňom, mohol odcestovať a teraz je tu medzi nami. Ráno po svätom prijímaní rozhovoril sa A. Hlinka o mládeži, ktorá sa tu zišla a nadiktoval jej tento odkaz:

Drahá moja slovenská mládež!

Ako rád by som bol teraz s tebou. Ale v duchu som v Žiline. Vidím tvoj zlet, tvoj vzlet, tvoju prípravu do vážnej práce a boja. Ja dokončievam boj môj tuzemský. Ale zostanem s tebou, mládež moja a národe môj. Vyzývam vás k jednote a nepoddajnosti. Žehnám tvoju prácu,

žehnám tvoju boju. Boh ti pomáha, Boh ťa opatruj, buď s Bohom, národe môj!

Bol to posledný odkaz Andreja Hlinku...

Večer prišla zo Žiliny do Ružomberka deputácia slovenských orlov, ktorú priviedol kaplán Alexej Izakovič.

V noci sa opäť prejavil krízový stav a musel zakročiť lekár.

V pondelok 15. augusta bol už okolo ružomerskej fary nahromadil početný zástup ľudí z blízkeho i ďalšieho okolia. Stáli na námestí v hustom daždi, niektorí v tichu, iní sa šepotom rozprávali, alebo sa modlili. Prichádzajú novinári a filmári, domáci i zo zahraničia. O 3. hod. popoludní došla hudobná kapela košického Orla a hrali obľúbené Hlinkove piesne. Zakončili hymnickou piesňou Kto za pravdu horí. Hlinka si dal zavolať duchovného skupiny o. Potočiaka a kapelníka, pochválil ich a povedal im: „Nielen radostiam a rozkošiam slúžiť, ale i Bohu a národu. Do pochodu, do boja hrať! Do boja k víťazstvu!“

V utorok bol pred farou ešte väčší zástup ľudí než v predchádzajúci deň. Na početné otázky novinárov a slovenskej verejnosti v Ružomberku i v celej krajine, lekári Kugajevský, Jakší a Filo vydávajú poslednú lekársku správu: „Zdravotný stav kritický. Objektívny nález zhoršený. Celková telesná slabosť sa stále stupňuje. Pridružili sa príznaky slabosti srdca.“

Večer, 16. augusta 1938, už bolo každému z prítomných jasné, že smrť je veľmi blízko. Okolo lôžka stoja lekári, sestričky a niekoľko z jeho najbližších. V susednej izbe kňazi odriekajú liturgické modlitby za umierajúcich (Ordo commendationis animae). Krátko pred polnocou „pulz na ruke už prestal biť, ruky sú chladné a studený pot je na nich. Prestáva biť pulz i na hrdle, nastáva agónia. Umierajúci už málo cíti a málo reaguje. Pod farskými oknami obyvateľstvo sa nahlas modlí... Na farskej veži bije jedenásť hodín. Sotva doznel posledný úder, vydýchol Hlinka svoju šľachetnú dušu a o 23.05 zaznel umieračik, ktorý oznamoval, že nás navždy opustil.“ (Slovák, 17. aug. 1938).

Ohlasy Hlinkovej smrti boli bezprecedentné. Denník Slovák vo zvláštnom vydaní oznamoval Hlinkovu smrť týmito slovami:

„Do ťažkého smútku oblieka sa slovenský národ. Čierne zástavy vlajú nad Slovenskou krajinou

Hlboko sklonení pod ťarchou bolesti, ale odovzdaní do vôle Božej, hlásime všetkým verným Slovákom a Slovenkám pod Tatrami i vo všetkých dieloch sveta, hlásime celému svetu.

Vodca slovenského národa ANDREJ HLINKA dobojoval svoj veľký boj. Na kolená kľaká slovenský národ, k modlitbe sa spínajú jeho ruky: Tebe Bože, žil, v Tebe umieral, prijmi ho milostivo. A neopušť Hlinkov národ!“ (Slovák, 18. aug. 1938)

Hoci smrť sa dala očakávať, správa, že Hlinka zomrel, rozvlnila hladinu verejného života v celej republike. Smútočná nálada sa prejavovala najmä na Slovensku, zatiaľ čo v českej časti republiky vyvolala miešané pocity. Hlinka zomrel v kritickom čase, keď republika musela bojovať o svoju existenciu. Nemci a ostatné nespokojné národnostné menšiny stupňovali svoje požiadavky. V Prahe si

niektorí politici vydýchli v klamnej nádeji, že Hlinkova smrť odstráni jednu veľkú prekážku ich politickým cieľom. Tí zodpovednejší si kladli otázku, aký bude smer a postoj Ľudovej strany po Hlinkovej smrti; či ju bude riadiť a viesť skupina umiernených politikov okolo Dr. Tisu, alebo či vezmú kormidlo do rúk mladí radikáli okolo K. Sidora.

Realita však diktovala, že predbežne niet času ani miesta pre takéto úvahy. Odchod Andreja Hlinku spomedzi živých a z politického bojiska vyžadoval predovšetkým ľudský prístup a bežné spoločenské obvyklosti. S uznaním treba konštatovať, že mnohí predstavitelia verejného života, politici, novinári a ideoví protivníci, s ktorými si Hlinka v minulosti často skrížil meče, vedeli posúdiť jeho rušný a búrlivý život spod zorného uhla ľudského porozumenia. Vedeli rozoznať prechodné od trvalého a hodnotili jeho životné osudy v kontexte doby, v ktorej žil, ideí, za ktoré sa oduševňoval a cieľov, za ktoré bojoval.

Prezident Dr. E. Beneš poslal sústrastný telegram Hlinkovej neteri Kristíne Hlinkovej a starostovi mesta Ružomberok Antonovi Mederlymu:

„Andrej Hlinka skončil svoj život... bohatý na veľké úsilia, neúnavnú prácu a pohnutú udalosť politickú i osobnú. I jeho neustály zápas, odmeňovaný za života oddanosťou tak početných stúpenecov, našiel vo smrti pokoj vo večnom odpočinku. Spomínam naňho s veľkým pohnutím, spomínam na svoju poslednú návštevu v Černej na vás všetkých osobných i politických pozostalých.“

Predseda vlády M. Hodža poslal telegram predsedníctvu HSĽS a v ňom kondoloval: „Hlboko dojatý smrťou vášho predsedu a vodcu, veľkého a tvrdého bojovníka za práva národa, prosím, aby ste prijali prejav mojej úprimnej sústrasti.“

Nekrológy v autonomistickej tlači boli nielen dojemné, ale niekedy mali až nádych apoteózy. V očiach svojich čitateľov a prívržencov mŕtvy Hlinka sa stáva duchovným vodcom celého národa: „Andrej Hlinka v týchto chvíľach stáva sa – všetci to cítíme, všetci to vyznávame – vodcom celého zjednoteného, samostatného slovenského národa, všetkých Slovákov podtatranských i zahraničných, všetkých verných synov a dcér hlásiacich sa k svojmu slovenskému rodu...“

Otec národa prechádza do duše a tela národa, takto sa s duchom Hlinkovým zjednocuje slovenský národ a stáva sa uvedomelým, sebavedomým a jednotným celkom, akým ešte nikdy nebol. Stáva sa ním vďaka najväčšiemu Slovákov, ktorý ešte i svojím posledným bojom, i svojím posledným martýriom obetoval sa cele svojmu národu. Ako horel v mladosti i vo svojich mužných rokoch, tak dohorieva i teraz vo svätej obeti na oltári vlasti za národ.

Bohu sa dáva, národu zostáva.

Za Boha a národ žil a žije – pre Boha a národ žiť bude naveky! (Slovák, 17. aug. 1938)

Pekne a úctivo spomínal na Hlinku aj vodca bratského chorvátskeho národa Dr. Vladko Maček:

„Rozžialenému slovenskému národu od chorvátskeho národa hlbokú sústrasť a bratský pozdrav. Nech vás, bratia teší to, že telo človeka je smrteľné, ale duch večný... Idea Andreja Hlinku, idea, ktorá ide za slobodou Slovenska a slovenského národa, nemôže byť nikdy pochovaná. Ona prežila Andreja Hlinku a prežije aj protivníkov slovenskej slobody. Sláva mŕtveму Andrejovi Hlinkovi a nech žije nezlomný duch Andreja Hlinku!“

Smrť Andreja Hlinku sa dotkla každého Slováka, či už patril k jeho obdivovateľom, alebo k jeho protivníkom. Pohľad do vtedajšej novinárskej publicistiky ukazuje, že ani tí najprísnejší kritici jeho politickej činnosti, sa lúčili s ním s úctou. Lebo aj napriek tomu, že jeho spôsob práce a metódy boja nelahodili každému a dráždili mnohých, nikto mu nemohol uprieť úprimnosť snaženia a priam posvätný zápal, ktorý ho motivoval. V cynickom a materialistickom prostredí dneška, kde niet v politike charismatických postáv, ale veľmi riedko nezištných nadšencov, je takmer nepredstaviteľné, ako intímne sa Hlinka vedel stotožniť s národom a národ s ním. Dr. Jozef Rudinský, šéfredaktor Hodžovho denníka Slovenský hlas (z 18. aug. 1938), to vyjadril v týchto slovách: „Keď zavola Národe môj! ani jeho politickí protivníci nemohli v sebe utajiť, že sa to týka aj ich, pretože v hĺbke duše všetkých Slovákov Hlinka často podvedome žil ako otec národa.“

POHREB ANDREJA HLINKU

Pohreb Andreja Hlinku sa konal v sobotu, 20. augusta 1938. Bola to udalosť, akej Slovensko dovtedy nezažilo. Oficiálny záznam hovorí o prítomnosti štyroch biskupov: Ján Vojtaššák (Spiš), Michal Bubnič (Rožňava), Jozef Čársky (Košice) a Marián Blaha (Banská Bystrica), predstaviteľov vlády, parlamentu, kultúrnych ustanovizní, náboženských i stavovských spolkov a organizácií, 920 kňazov a 80.000 smútiacich účastníkov z celého Slovenska i zo zahraničia. Do Ružomberka bolo vypravených 17 zvláštnych vlakov.

Cirkevné obrady začali zádušnou sv. omšou o 10. hod. Celebroval biskup Ján Vojtaššák a príležitostnú kázeň povedal kanonik Dr. Karol Körper. Obrad rozlúčky pokračoval popoludní o 16. hod. na hlavnom námestí. Tu odzneli aj smútočné prejavy nad rakvou zomrelého. Ako prvý prehovoril starosta Ružomberka Anton Mederly. V mene prezidenta a vlády sa s Hlinkom rozlúčil ministerský predseda Dr. M. Hodža. Po ňom nasledovali ďalší rečníci: podpredseda snemovne Jozef Sivák (za parlament), podpredseda HSĽS Dr. Jozef Tiso (za stranu), Dominik Sloboda (za zahraničných Slovákov), kanonik Dr. Jozef Buday (za Spolok sv. Vojtecha), spisovateľ Jozef Čiger-Hronský (za Maticu slovenskú) a dekan Michal Bačík (za kňazstvo spišskej diecézy).

Najmohutnejšie zapôsobil prejav predsedu česko-slovenskej vlády Milana Hodžu. Jeho dôstojná pocta mŕtveму spolubojovníkovi bola eulógiou človeka-politika, ktorý ukázal, že politické rozdielnosti nemusia skalit' osobné vzťahy. V rozlúčke načrel do minulosti, keď ako redaktor Slovenských listov v Ružomberku, často sa stretával s Hlinkom, vtedajším farárom na Troch Sliačoch a jedným z najusilovnejších prispievateľov a podporovateľov časopisu, ktorý Hodža redigoval. S hlbokým pohnutím a precitene vychádzali z úst Dr. Hodžu slová, aké sú v slovenskej politike vzácnou zriedkavosťou:

„Prichodi rozlúčiť sa s našim Andrejom Hlinkom. Uniká nám z časnosti veľká postava súčasných slovenských dejín a ja prichádzam ako predseda vlády i v mene prezidenta republiky, pokloniť sa mu s nedotknuteľnými pocitmi i s vďačnosťou za všetko to, čo vykonal pre národ a štát.“

Je to ťažké lúčenie a najťažšie mne a nám tak mnohým, lebo, pochovávajúc Andreja Hlinku, odobráme sa od úseku slovenskej minulosti, ktorá je i moja vlastná a ktorá patrí celému slovenskému pokoleniu, ktorého úlohou bolo pripraviť náš slovenský národ na slobodu v rámci obnovenej historickej štátnosti.

To bol boj, ktorý vyžadoval od všetkých nás, účastníkov, štúrovskú oddanosť. Boj ten vyžadoval od nás, aby sme národu svojmu obetovali všetko: svoj rozum, svoje srdcia, svoje osobné zájmy. A jedným z hlavných ohnísk zápasu boli práve tieto miesta, po ktorých kráčame dnes, premožení smútkom. Tieto miesta, po ktorých kráčal po štyri desaťročia Andrej Hlinka, kde zápasil, kde vzdoroval, kde trpel a kde sa búril, kde kúzlom svojej bojovnej rozjasnenej osobnosti zo slabých jednotlivcov tvoril silnú a čím ďalej tým tvrdšiu, silnejšiu politickú armádu.

My, vtedy mladí, netrepežliví, útoční, oduševnení, po skutkoch túžiaci a vrhajúci sa do národno-politického aktivizmu, radostne pozerali sme k nemu. Boli sme šťastní, že Prozreteľnosť dala práve jeho plachému ľudu tvrdého vodcu, ktorého národný rozľahad do tej doby bol nesený nielen rozvahou ale tiež útočnou silou urazenej národnej dôstojnosti. Prebývali v ňom revolučné sily, aké prebývali v ľude sociálne ujarmenom, akoby len túžil po posvätení viery. Kto mohol byť útočnejší, v kom mohlo byť viacej revolty, v kom viacej viery vo všetko

posvätné, než v tom, koho dnes odpre-vádzame k večnému pokoju?

Medzi nami nebývalo vážnejších nezhôd. Nám, dobrým Slovákom tej doby, nebolo treba spísaných zmlúv, stačil jasný verný pohľad, stačilo pevné slovenské podanie ruky a tým sa už i začala spoločná cesta i to, čo sa mňa osobne týka, presne pred 40 rokmi, v roku 1898, v jeden júlový deň na Troch Sliačoch. Táto cesta nášho mladého pokolenia bývala niekde s Hlinkom spoločná, ale často i jednotná; niekedy sa rozchádzala, ale nie tak ďaleko, aby sa jej smery zase nezbližili, lebo i keď sa rozchádzali, oba prúdy boli súbežné a zhodné s hlavným cieľom, a preto bola táto cesta požehnaná.

Vlani, 27. októbra, v spomienkach na 30. výročie krvavej Černej, práve zase na týchto miestach, sme si povedali, že toto 40. výročie ružomberkých Slovenských listov a Troch Sliačov a začiatok moderného slovenského národno-politického aktivizmu oslávime tu. Ja som slovo dodržal, prišiel som. Vy, milý pán predseda Hlinka, ste nás opustili. Nepozostáva nič iné, len pri rozlúčení s Vami rozlúčiť sa i s týmto krásnym údobím našej spoločnej minulosti.

Ťažké je to lúčenie. Akokoľvek však dolieha ťažká tieseň na naše srdcia, musíme sa vzmúžiť, lebo práve teraz nás stavia Prozreteľnosť pred ďalšie a veľké úlohy, ktoré vyžadujú zasa súhru rozvahy a bojovnej tvrdosti. Hlinkova smrť nás priam zaväzuje, aby sme my, Slováci, boli vždy na svojom mieste a s vernosťou k republike napli všetky svoje sily k ďalšiemu zveľadeniu všetkých národno-politických i mravných a hmotných hodnôt svojho národa slovenského. Nikto z nás sa to-muto svätému záväzku vyhnúť ani nemôže, ani nechce, ani nevyhne. Čo môže byť Slovákom vznešenejšie než s neklesajúcou energiou posilňovať Slovensko, aby sme silným a spokojným Slovenskom prispeli v miere najvyššej k posilneniu našej spoločnej česko-slovenskej štátnosti, ktorá je a naveky zostáva jedinou zárukou slovenskej budúcnosti.

Drahá naša pôda slovenská! Vďaka Božiu kladie dnes večer do útroby tvojich semeno vzácnnej hodnoty. Spočinú v tebe telesné pozostatky Andreja Hlinku. Ako roľník-rozsievateľ verí, že semeno dané pôde prinesie svetu požehnanie, tak veríme i my, že keď už musel skončiť telesný pobyt Andreja Hlinku medzi nami, bude jeho telo v slovenskej pôde tým semenom, z ktorého ako náhrada za túto stratu vyklíči nový mohutný prínos, silný, veľký, neporušiteľný, večný.

Preto i keď lúčime sa s telom, ktoré je mŕtve, nelúčime sa s duchom slovenskej vernosti, ktorý je a trvalo zostane živým i nehybným.“ (Slovák, 23. aug. 1938)

Ďalší pozoruhodný prejav predniesol

Dr. Jozef Tiso. Hovoril:

„Nikdy nebol Hlinka taký veľký v živote, akým veľkým ho ukázala jeho smrť. Veľký bol Andrej Hlinka v živote, lebo veľkej idej zasvätil svoj život a veľkým sa ukázal pri smrti, lebo smrť jeho, konštatujúc jeho vernú službu veľkej idej až do konca, zaraďuje ho do galérie duchovných bohatierov národa slovenského. Idea samobytného národa slovenského bola prameňom jeho obetavej lásky k národu, ktorá viedla a do výšky vynášala život Andreja Hlinku. Táto láska nebola umele vystrojená, nebola filozofiou, sociológiou ani štátovedou nabubrená. Vyvierala z primitívnych prameňov rodofubstva, ktorému základ dávala mat' slovenská a tisícročná tradícia slovenská, ničím iným nediferencovaná, iba prameňom kresťanskej lásky k Bohu a bližnému...“

Hlinka zomrel – z vyhasnutého svetla jeho pozemského povstáva nové svetlo idej samostatného slovenského národa slovenského a to svetlo je svetlom večnosti nepominuteľné, lebo odlúčené je už od všetkého zemského, ľudského a krehkého a sietiť bude žiarou slnka zeme zasľúbenej...“

Hlinka zomrel – vedľa veľkých idej národa a štátu zostáva tu jeho politická strana ako plnoprávny dedič nielen ideológie autonómie Slovenskej krajiny, ale i všetkých prostriedkov boja za ňu. A strana táto v povedomí svojho dejinného poslanca pred telesnými pozostatkami svojho vodcu a vo viere, že duch jeho hľadá na ňu a počúva jej slová, sa osvedčuje, že idej samobytného suverénneho národa slovenského zostane vernou v boji za práva, za nábožensko-mravné, kultúrne, hospodárske a politické hodnoty národa slovenského, že s neohrozenosťou, s dôslednosťou a s obetavosťou bude pokračovať až do konečného víťazstva...“

Andrej Hlinka, odpočívaj v pokoji, lebo nad dedičstvom Tvojim bdie verná strana, ktorá nedá zahnúť národu slovenskému, ktorý si Ty tak verne miloval. Boh z vysokých nebies nech Ti je večnou odmenou, nám ale nech žehná a pomáha, aby bola šťastlivá Slovenská krajina v Česko-Slovenskej republike.“ (Slovák, 23. aug. 1938)

Jozef Čiger-Hronský, správca Matice slovenskej, povedal nad rakvou krátku ale hutnú a dojímavú eulógiu:

„I Matica slovenská má žiaľ. Nielen preto, že sa lúči so svojim dlhoročným členom výboru, ale aj preto, že odchádza mocný stĺp slovenského národa.“

Miloval slovenský národ v porobe, neprestával preň žiť ani v slobode. Bojoval svätý veľký boj, lebo nosil v srdci veľké sľachetné predsavzatie i mocnú slovenskú vieru.

Lúčime sa dnes s unaveným jeho telom, ale nie s duchom jeho polstoročnej hrdinskej borby.

Pre všetkých synov slovenského národa zanechal odkaz a preto celý národ skláňa hlavu pri tejto rozlúčke v smútku a s priznaním, že jeho odkaz pochopil.

Žil hrdinský život pre slovenský národ, a preto žiť bude v národe!“

Po prejavoch pohrebnej sprievod s truhlou pomaly smeroval ulicami mesta ku Kalvárskej ceste a ňou k cintorínu. Bol už večer, keď truhlonosiči vstupovali do cintorína. Pochovali ho, ako si to žiadali, v jeho drahom Ružomberku, do krypty otcov jezuitov.

Žialilo celé Slovensko. Bol to úprimný a precitý žiaľ. Čo Milan Hodža, Jozef Tiso a Jozef Čiger Hronský vyjadrili v dojemnej próze nad jeho rakvou, básnik Rudolf Dilong v mene ostatných smútiacich Slovákov vyspieval vo veršoch:

Zem svoju miloval si až k smrti hroznej, tá zem nad tebou zatíchlala...“

Ach, ešte žiaľu takého nevyšlo z nej, akým dnes zavzdychla.

(Slovák, 21. aug. 1938)

FRANTIŠEK VNUK

Kto aspoň raz mal to šťastie stáť pred orgánmi Gestapa alebo SD, so svojimi nedostatocnými znalosťami nemčina, nemusel sa ani tak namáhať, ak si sa nevedel dorozumieť s vyššetrujúcim, lebo v miestnosti hneď bol po ruke človek, ktorý hovoril v bezchybnéj češtine. A z pochybností bol si hneď vyvedený, lebo neskôr si si mal možnosť overiť, že ten tlmočník nebol Weissom ani Schwarzom, Neuhauserom, ale sa volal Mašek, Novotný, Horežvička alebo Smekal. Teda bol to čistokrvný Čech.

Veru, ak niektorý národ, tak najmä Česi by mali najmenej vytýkať iným kolaborantstvom, hádzať do očí zradcovanie a nacizmus. On práve tak, ako za starého Rakúska boli bezpečnou oporou monarchie, i za Protektorátu Nemcom preukazovali veľké služby nielen v sektore vojnového priemyslu, ale i v službách verejných, ba našiel si ich v značnom počte i v takých orgánoch, ako bolo obávané a nenávidené Gestapo i SD, keď už nie v inej funkcii, tak aspoň tlmočníci. A to podľa starej českej zásady: „Kdo dá vydělat“. Mnohí vydělávali bez najmenšieho pohnutia, či to škodilo alebo bolo na osoh vlastnému národu.

Český život bol tak zamorený kolaborantstvom, že napokon vyše 300 000 Čechov žiadalo nemecké štátne občianstvo, zbavujúc sa svojej národnosti ako nežiaducej príťažky. Sami Česi hovorili, že za Protektorátu najviac nešťastia a škôd im zapríčiňovali „vlastní lidé“.

A na tento zjav Čechov sme doplácali i my Slováci. Po 6. októbri 1938 postupne dávali naše úrady Čechov k dispozícii Prahe. A čo sa stalo? Mnohí, čo dovtedy vo veľkom sokolčili a dávali nám lekcie z vlastenectva, z večera na ráno stali sa Nemcami. A v skrini k sokolskej uniforme im razom pribudla nová uniforma nejakej nemeckej formácie a bez veľkého hákového kríža na rukáve nepohli sa ani tam, kde kráľ pešo chodí.

Bolí to ľudia, a hádam každý z nás by vedel menovať z vlastného prostredia celé tucty týchto Roubalov, Houžvičárov, ktorí do 6. októbra 1938 zaujímali všeobecne nepriateľský postoj k prostrediu a bagatelizovali všetko, čo bolo slovenské a po tomto dátume zakladali nám nemecké školy a organizácie, vyvolávali nemeckú otázku, slovenských pracovníkov najmä po vidieckych mestách terorizovali a vôbec v našom živote boli trňom. A pohnúť sa s nimi nedalo, lebo ochrannú ruku nad nimi držala Deutsche Partei. Toto je fakt nemeniteľný, vyplývajúci z našich skúseností. Ale s touto formou nacizmu sa nemienime ďalej zapodievať, nám ide o niečo iné.

Ide o typický český nacizmus. Strana českých národných socialistov vznikla síce dávno pred NSDAP (nemeckou národnosocialistickou stranou), ale nie je náhodnosťou, že obe majú veľmi podobné pomenovania. A je to program a najmä životná a politická metódy, čo ich robí úplne príbuznými, ako ani zďaleka by sme nemohli zistiť napr. medzi rôznymi odrodami fašistického korporativizmu.

Je to strana socialistická. Aspoň taká bola v štádiu svojho zrodu. Ale dnes by sme v nej okrem týchto prvkov našli i bohatý nános liberalistickej ideológie, najmä v oblasti eticko-náboženskej, hospodárskej a kultúrnej. Je to politický program, ktorý bol otvorený rôznym i protichodným polárnosťami a niekoľko desaťročný vývin vytvoril z nej politické teleso, ktoré je tak príznačné pre životný štýl českých stredných spoločenských vrstiev, českého malomeštianstva. Je to sendvič, v ktorom je trochu socializmu i buržoázných odvarov, pokrokárčenia i tradicionalizmom zastretý konzervatizmus. A pretože nikdy nestaval svoje zásady na hlbšom náboženskom a mravnom poriadku, vrcholným obdobím v jeho vývine boli roky kvitnúceho českého cirkvičkárstva. Lebo

boli to činitelia tejto strany, ktorí tvorili základ cirkvi československej. A aj tlačové orgány strany boli dôležitým činiteľom pri protikatolíckom ťažení a pri rozvíjaní propagandy pre novú „českú“ cirkev.

Ťažko zistíš tam hranicu, ktorá by jasne vyznačovala nacionalizmus od tendencií internacionalistických, náboženské myslenie od voľnomyšlienkárstva. Všetky ideové zložky sú tam uplatnené tak, aby program strany vyznieval vždy elasticky, bol na každú danosť prispôbovým a aby každý, či veriaci alebo neznaboh, ľavičiar alebo človek buržoázných sklonov, humanitár i individuom menej humánne, aby každý našiel si tam svoje miesto.

Ale čo je záhodným jej rysom, čo je platformou pre všetkých jej príslušníkov, je vyjadrovateľkou i uskutočňovateľkou českého imperializmu. Nás Slováci by ani najmenej nezaujímalo, či český politický život má taký alebo onaký charakter. Je to iste interná záležitosť každého národa, aby sa politicky vyžíval podľa vlastných existenčných daností, životného štýlu

Český nacizmus

i duchovnej orientácie. Nech si žije každý po svojom. Lenže český imperializmus, ktorého jedným z hlavných vyjadrovateľov a nositeľom je Česká (neskôr premenená na československú) národnosocialistická strana, je zahrotený proti slovenskému národu, napádajú ho v životných koreňoch, aby takto raz mohol triumfovať nad jeho zánikom. Slováci za svojho dvadsiťročného pobytu v československom štáte mali sa možnosť o tomto „vroucnom prání“ takmer denne presvedčovať, ako nepriateľsky sa stavali národnosocialistickí politikovia a štátnici. A presvedčivým dôkazom nepriateľského, povýšeneckého a pančechistického usmerňovaného stanoviska je najmä jej tlač. Bolo to České slovo, Lidové noviny, Národní osvobození, Azet i Peroutkov týždenník Přítomnost, ktoré nezačínali príležitost, aby nás nepoučovali o dôležitosti československej národnej jednoty, o potrebe splynutia slovenskej vetvy s českým západom. A nemožno zabúdať, koľko nenávisťníctva, koľko šprímov cynických, koľko zmalicherňovania a znehodnocovania hádzalo sa po všetkom, čo bolo slovenské.

Imperialistické ciele tejto politiky veľmi jasne sa rysujú na živote a diele teraz už nebohého Dr. Beneša. Začal ako sociálnodemokratický stranník. A dnes by nám bolo dosť ťažko zistiť, či Beneš ako rozhodne silný individualista určil dnešný charakter Národne socialistickej strane, ktorej sa stal členom po r. 1918, alebo strana determinovala jeho ďalšie politické myslenie. Konečne pre nás to nie ani tak dôležité. Ale je skutočnosťou, že Beneš so svojimi duchovnými dispozíciami a mravnou kvalifikáciou sa v tejto strane našiel ako ryba vo vode. A na širokom pozadí tejto politickej frakcie mohol plne rozvíjať svoju vnútornú-štátnu i zahraničnú politiku, naplnenú perfidnosťou a intrikárčnením, lebo v strane nachádzal prostredie, ktoré s nadšením prijímalo každý jeho krok, ale i politikov, ktorý práve tak zmýšľali ako on.

Nikto si z nás nepamätá, že by tam bol narazil na zdravú opozíciu alebo kritiku. Národnosocialistickí činitelia, počnúc od robotníka, železničiar, poštára, malého úradníka až po intelektuála a ministra, ohotne dávali placet na všetko čo Beneš robil, aj keď v zákulisí ozývala sa z toho politická vražda a teror.

V tejto súvislosti uvedme si niekoľko príznačných faktov.

Iste z pochopiteľných dôvodov ľudácke hnutie od začiatku malo v českých národných socialistoch svojich zahratých nepriateľov. Veď ľudáci postavili sa za také štátoprávne vyriešenie slovenského života, aké i sám Masaryk a iní českí činitelia sa zaviazali v Clevelande a najmä v Pittsburgu, čo bolo kameňom úrazu českej imperialistickej politiky. Preto sa postavili na stanovisko, že treba vyničiť všetkými možnými prostriedkami autonomistický pohyb už v začiatkoch. Už v roku 1920 mala byť za každú cenu zničená tlačiareň Lev, aby sa tak znemožňovalo ďalšie vydávanie „Slováka“ a vôbec predvolebná kampaň ľudovej strany. A túto akciu mali previesť vojaci na priamy pokyn ministra národnej obrany Václava Klobáča, českého národného socialistu, ktorý pre tento cieľ dodal aj zápalné bomby.

A od pokusu o zničenie tlačiarne sa išlo ďalej, k vražde, k zavraždeniu generála Štefánika. Pre stúpencov macchavelistickej zásady: cieľ posväčuje

Tam sa tiež takými prot ľudskými spôsobmi odstraňovali politickí oponenti a režimu nežiaduce individuá. Podobnú prax nájdeme v boľševickom Rusku, kde na pokyn diktátora dejú sa politické procesy, ktorých koniec už vopred je známy a kde sa likvidujú ľudské životy bez najmenšieho zákmytu svedomia.

Iným vonkajším znakom nacizmu je falošná propaganda, goebbelsovina. Musíme priznať, že hitlerovci vedeli majstrovsky zakrývať svoje ciele, takže v ich reláciách každý násilnícky čin, prot ľudský skutok, i tie najohavnejšie beštiality boli propagandistickými nánosmi tak preinacnené, že mnoho ráz museli iste zastať v prekvapení i sami autori.

Ale je treba hneď konštatovať, že tak jedinečne s pojmami demokracie, humanity a slobody nevedel nik manévrovať ako majster lži a podvodu Eduard Beneš a jeho kompaňovci. Už či išlo vo vnútornej politike alebo veľmi častých exkurziách v zahraničí, všade Beneš vedel presvedčovať ľudí o svojom demokratickom zmýšľaní. A koľko špiny, koľko podvodu sa obyčajne skrý-

valo za týmito príťažlivými gestami!

V ČSR robil politiku násilia. V tomto vychýrenom „ostrove slobody“ minus Čechov ostatné národnosti nemali tam zaistených ani toľko politických práv, ako mali sami Česi v bývalej monarchii. Jeho domáca politika, ktorá bola za celý čas trvania ČSR oficiálnou politikou Hradu, bola zvláštnym komplexom intrikárstva, podplácania, ošmekárskeho potmehúdstva, úskočnosti, čo sa prevádzalo rozsiahlym aparátom, honorovanými veľkými fondami, ktoré Beneš už i ako minister zahraničia nemusel nikomu účtovať.

Uvedme si len, ako Beneš vo svojich putách držival napr. nebohého Hodžu. Bolo známe, že v tomto neobyčajne vynikajúcom politikovi občasne ozvalo sa aj slovenské svedomie. Ale takáto chvíľa pre jeho politickú kariéru v ČSR mohla byť osudnou. Pamätáte si, ako svojho času benešovci za pomoci čechizátorského „historika“ Chaloupeckého a Dr. Šrobára viedli kampaň proti Dr. Hodžovi s dôkazmi, že pracoval za zachovanie starého Uhorska. Po takomto krste bol neskôr Benešovi súci i za ministerského predsedu. Ale občas sa mu pretiahlo popod fúzy, že svoje chůfostivé záľuby hradieval v zahraničí štátnym kontom alebo z tajných fondov, ktoré mu Benešovi nöhsledí dávali k dispozícii. A takto si Beneš držal Hodžu na uzde, lebo keby to bolo preniklo do verejnosti, mohol byť nimi úplne degradovaný.

Ale jeho nemravné metódy vyvrcholili hádam v terajšej ČSR. Benešovci išli znova robiť demokraciu, išli vysluhovať slobodu a humanitu tým, že všetkých svojich politických odporcov postavili mimo zákon a ohotne schvaľovali, aby sa pod ich firmou kradlo, zabíjalo a naplňali koncentráky. Najmä Slovensko malo v ich bašovaní veľké „šťastie“. Veď na pokyn Benešov v puči v roku 1944 prišlo o život celé desaťtisíciky Slovákov a po prevzatí moci celé vrstvy boli vystavené strašnej perzekúcii, morderovaniu, znásilňovaniu, odvážaniu na Sibír a okrádaniu. Ale bolo to v intenciách starých zámerov politických, že čím sa bude viac početne zmenšovať slovenský národ, tým nastávajú lepšie podmienky pre uskutočňovanie vlastnej imperialistickej politiky.

Isteže najhlavnejším činom nového režimu sú retribučné opatrenia. Ich

osnovateľom zo strany českej je benešovec Dr. Drtina, pre Slovákov Lettrich. Drtina hádam najviac polemizoval v londýnskom rozhlase so zástancami slovenskej štátnosti a nehanbil sa skrývať za meno Pavla svätého. Tedy pre svoje sofistické výšplechy profanoval meno veľkého apoštola kresťanstva. A jemu bolo osudom dané toto opatrenie o ľudovom súdnictve, ktoré vyšlo vo forme prezidentského dekrétu (na Slovensku vyšlo ako nariadenie Slovenskej národnej rady) prevádzať ako ministri pravosúdia. Čo zla sa týmto legalizovaným pokynom vraždenia a lúpeže vykonalo! Česi zaň v celých generáciách budú pykať, lebo tak, ako sa vybavovali účty napr. s Nemcami, tak to nerobia kultúrne národy. A tento Drtina, keď už zla a násilia bolo naparené toľko, že od výparov krvi začalo byť dusno, vtedy aby sa ukázal ako zástanca humanity, začal v novinách pretraktovať potrebu amnestie, aby to mal aj pred slušnou verejnosťou dobre.

A o pomstivej povahe hlavného stroju tisícich tragédií sme mali mnoho pozností sa najmä my Slováci. Jeho beštialne skutky sú všeobecne známe. Nevie, či sa kedy našiel ešte jeden Čech, ktorý by mal tak zaťažené svedomie. Ale keď ho komunisti poslali do penzie, nehanbil sa vo svojom abdikáčnom liste zo 7. júna 1948 odkázať svojim občanom, „aby všetci žili a pracovali v znášlivosti, v láske a v odpúšťaní, slobodu prijali a slobodu verne užívali“. On, ktorý toľko sa prehrešil práve proti znášlivosti a láske, on, ktorý hádam ani v jednom prípade nepoužil amnestie, ktorý slobody pozbavoval celé spoločenské triedy, ba i celý slovenský národ! Znova a hádam ostatný raz urobil to, čo konal, a celý život. Pekným gestom chcel zakryť svoje čierne skutky a prepašovať do cudziny trik o svojom demokratickom a humánnom zmýšľaní.

A dnes, keď doma benešovci odzvonili, lebo ich imperializmus bol pohltený imperializmom väčším – komunistickým, dnes ti šťastnejší, čo sa im z horúcej omáčky, ktorú si sami navarili, podarilo uprsknúť za hranice, i tam by chceli pokračovať v spôsoboch, ktoré uplatňovali doma. Strúhajú demokratické heslá a súčasne pestujú imperialistickú politiku, sprevádzanú podvodom, falošnou propagandou a intrikárstvom. Pod vedením Dr. Krajínu, generálneho tajomníka národne socialistickej strany, boli zvolaní na 28. mája 1949 do Londýna poslanci čo sú v emigrácii, aby manifestovali, že sa i ďalej považujú za zákonných predstaviteľov a tribúnov tzv. „československého ľudu“. Pravda, na toto zasadanie pripustili len tých poslancov, o ktorých vopred vedeli, že budú i naďalej súhlasiť s benešovskou politikou. Ľudí, o ktorých vedeli, že majú odlišné mienky, do Caxton hotelu jednoducho nepozvali alebo znemožnili prístup, ako sa to stalo s Dr. Böhmom a poslancom Blaškom. A podľa ich demokratických spôsobov intrikárčnením zariadili, že niektorým, najmä ďalším slovenským poslancom bol vôbec znemožnený prístup do Londýna. Krajínovci dúfajú, že i tam budú môcť pokračovať tak, ako doma, že budú môcť v mene fiktívneho „československého ľudu“ pestovať pančechistický imperializmus. Lenže omyl. Cudzina nie je obmedzeným priestorom českého politikárčenia, kde by českí benešovci mohli bez všetkého pokračovať v zrádzaní a neustálom porušovaní vznešených ideálov demokracie, humanity a slobody. Dnes táto lživá politika benešovcov má nielen medzi nami, ale i medzi Čechmi veľmi vážnych odporcov a aj svet si už uvedomuje, že ak niekto, tak to bol Beneš a jeho spolupracovníci, čo sústavné zrádzali nielen demokraciu, ale aj ostatné najvyššie ideály európskej kultúry a civilizácie, spájajúce sa s najväčším nepriateľom ľudstva – s boľševizmom.

Autor: NÁMESTOVSKÝ

In: Kalendár Jednota na rok 1950

Zo skicára Andreja Mišanka

“Připomínáme si letos stoleté výročí konce 1. světové války, který radikálně změnil geopolitickou mapu Evropy a s tím i celý život společnosti. Vezměte si např., že vzpomínáme na hrdiny, kteří byli příslušníky všech možných církví, ale ani jediný z nich nepatřil k československé církvi husitské, která se zrodila díky vzniku Československa. Je dobře, že je tu s námi biskup této církve, protože se k ní přihlásilo také mnoho hrdinů, kteří válku přežili. Co se padlých týče, nemají s Československou církví husitskou společného doopravdy nic.

Dnešek na nás klade požadavky dneška, a proto se musíme, jistě s dostatečnou znalostí minulosti, dívat do budoucnosti. Je

Dalším problémem je aktuální otázka obrany. Jsme zde, abychom uctili muže, kteří při ní položili život. Byli to vojáci. My dnes vojáky máme, jsou stateční, rozkazy do písmene plní, mnozí položili život. Ale vojáky nejsme. V duchu konzumismu jsme zrušili povinnou vojenskou službu. Výsledek? Máme hodně generálů, plukovníků, početná ministerstva obrany, ale málo mužstva. Nepočítal jsem to, ale i s generalitou, lékaři, kuchaři a hudbou to bude ani ne dva vojáci na kilometr ohrožených hranic. Zdraví muži sedí v lenoškách doma, rozčilují se, když obrana nějak selhává, protože přece rádně platí daně, což je jediná občanská povinnost. Zachvění

mysl. Jsem Evropan, protože jsem Čech. Z tohoto uzákoněného nesmyslu vyplývá, že zanikají, dokonce jsou trestné, pojmy vlast a národ. Od doby nacismu je skoro zakázáno mluvit o nacionalismu. Ale pozor, nacionalismus romantismu 19. stol. byl ušlechtilým hnutím. Ani Richard Wagner ani Fridrich Schiller nebyli nacisti. Že se Hitler s Goebelsem na ně odvolávali, na tom nic nemění. Co tedy máme hájit? Evropu, která navíc sama nemá žádnou ideu, protože se zřekla své identity dané křesťanstvím?

Poslední smrtelnou ranou pro identitu jsou již přijaté a navržené zákony genderismu. Identita se projevuje schopností zodpovědět otázku, kdo jsem? Kdo jsem, když nevím, k ja-

Prof. Piťhovi zakázala česká diplomacia predniest' v Taliansku kázeň

před námi celá řada otázek a budu se zabývat třemi, které se nabízejí při této slavnosti.

Hodně se dnes mluví o nedostatku pozitivních vzorů. Nemáme vzory! Není to pravda, protože nějací ti zpěváci, modelky a sportovci by se našli. S tím ovšem nevystačíme. Položme si otázku, proč vzory nemáme. Máme přeci svaté, např. sv. Václava, sv. Anežku, sv. Františka. Katolický věřící cyklicky procházel a prochází celoroční galerií vzorů. Máme velké národní hrdiny. Všechny a každého zpochybníme. Kdyby se někdo nový měl objevit, znemožníme ho ihned. Voláme po vzorech, ale nechceme je, protože nám nastavují zrcadlo. Řídíme se novým náboženstvím konzumismu s jinou hierarchií hodnot. Na špičce dokonalosti stanul bohatý podvodník, který úspěšně uniká před zákonnou spravedlností. Navíc voláme po pozitivních vzorech, ale zapomínáme, že vzorem v určitém okruhu můžeme a máme být každý, kněz ve farnosti, rodiče v rodině, učitelé ve třídě atd., atd. Zkrátka nemáme vzory, tak se jimi nemůžeme stát. A co Desatero? Je jiná doba. Poprvé se ptám: „Není za tohoto stavu pokrytecké klást věnce k hrobu hrdinů?“

z tělesného nebezpečí, které si mnohý chlap občas potřebuje dopřát, řeší riskantními sporty. Vystává i otázka, co se brání. Majetek obecně vzato je slabší důvod. Pro ten se spíše vraždí. Silný důvod je život, rodina, děti, kamarádi, ideál. Je přitom všeobecně známo, že bojuje-li voják, aby zachránil jen svůj život, bývá zpravidla zastřelen ranou do zad. Podruhé se ptám, zda není pokrytectvím klást věnce na hroby hrdinů.

Posledním, třetím, problémem je exponenciálně vzrůstající krize identity. Jde totiž o to, co nás ohrožuje. Shodneme se všichni, že migrace. To je vážný, ale zcela povrchný jev něčeho jiného. Za migrací stojí dnes nesmiřitelný fanatismus islamistů. Náporu migrantů jsme si zavínili sami, protože nás rozložil dlouhodobý blahobyt. Prvé migranty jsme pozvali z lenosti sami a další láká málo zalidněné území společnosti, která z lenosti vymírá. Jsou i další příčiny. Jsme ohroženi zmíněnou ztrátou identity, které jsme sami doširoka otevřeli bránu sebevražednou ideologii multikulturalismu. Vezměme jen kousíček z toho, který se týká Evropy. Tvrdit, že jsem Čech, protože jsem Evropan, je očividný nes-

ke patřím kultuře, k jakému národu, co je moje vlast? A nejnověji k jaké rodině patřím, když má být rozbíta a postavena mimo zákon? Když nemusím vědět, kdo je můj otec a dokonce ani moje matka? Nemusím vědět, zda jsem žena, muž či hermafrodit, resp. mohu to libovolně a opakovaně měnit? Shrnu to, když nevím, zda jsem člověk, když jsem postaven níž, než všichni živočichové, kteří se množí pohlavně? Ptám se potřeť. Není při tomto mravním debaklu společnosti pokrytecké vzdávat vojenskou a státní poctu padlým hrdinům?

Vrátím se nyní k postavě sv. Václava, jehož sochu jsem byl vyslán požeňnat. Je bezesporu velkým vzorem, ale ve své vlasti byl vícekrát zneužit, následně zpochybněn a poplíván. Byl statečným vůdcem svých rytířů a mužů ve zbrani při ochraně vlasti. Byl jednoznačným obráncem a budovatelem křesťanské jedinkulturnosti své země. Je patronem mé země a vašeho města Arca. Pohleďme na něho a vzmužme se.

Pozn.: Tato promluva prof. Petra Piťhy, probosť kapituly vyšehradské, nebyla přednesena z diplomatických důvodů našich zastupitelů v Itálii.

Kapitula
VŠECH SVATÝCH

Personalizmus – nosná paradigma Ladislava Hanusa, rovnako ako diela znamenitých personalistov 20. storočia, ktorých diela tvorivo kompiloval a rozvíjal, môžeme stručne formulovať jeho slovami: „Je tu človek. No až nastolením ústrednej otázky človeka sa rozpúta pravá filozofická kontroverzia, a to aj na všetky ďalšie veky.“ Osobnosť je antropologický typ, ktorá dostáva dobu dopredu, oproti neslobodnému typu človeka, ktorý je hlavnou prekážkou pohybu, a ktorý zaniká v atomizovanej mase. Aj z personalizmu odvodzuje princíp pluralizmu, ktorý stavia na pólivosti medzi slobodou a viazanosťou, a ktorý poskytuje dialogickú jednotu v mnohosti. V parametroch tejto optiky skúma politikum.

Táto štúdia rieši otázky novovekého človeka, po antropologickom obrate k subjektu, ktorý balansuje medzi pólom slobody a viazanosti. Produktom novoveku sa stáva meštiak, zmietaný medzi buržoáznym individualizmom a revolučným, či nacionálnym kolektivismom. Hanus dospieva k pregnantnému rezultátu, že obe krajné tézy kotviace v režimoch liberálnej demokracie a totalitarizmu sú anachronické a nevyhovujú perspektíve spoločnosti, naopak si je vedomý, že „pri dlhšom trvaní jedná i druhá krajnosť vyvoláva zmätko a ťažké novodobé krízy“.

REFORMÁCIA A OSVIETENSTVO – IDEOVÉ VÝCHODISKÁ A FUNDAMENTY MODERNÉHO INDIVIDUALIZMU A KOLEKTIVIZMU

Pri zrode novovekej apoteózy subjektu stojí nepochybná reformácia a osvietenstvo, ktoré reagujú na prehnany stredoveký supranaturalizmus a teokratické imperiálne snahy pod vedením cirkvi. Jej dôsledky sa vteľujú do veľkých mocenských hnutí, ktoré „vzrievajú“ jednak na báze individualizmu – liberalizmu, na ktorom stavia demokracia a potom na báze kolektivismu, na ktorom budujú nacionálno-socialistické a komunistické totality.

Protestantizmus predstavuje radikálny obrat k subjektu, stavia na heslách slobody a oslobodenia a takto reformácia už za života reformátorov nadobudla výslovné politický ráz. Voči nemu vznáša niekoľko vážnych námietok ontologického a gnozeologického rázu, hlavne redukovanie protestantizmu na spiritualizmus, teda nezvládnutie tajomstva Vtelenia, čím sa približuje k starokresťanským formám doketizmu a nonofyzitizmu. Symbol nahrádza slovo, v dôsledku čoho: „Protestantské náboženstvo je individualistické a subjektivistické, je to v zmysle kresťanského humanizmu aj antihumanistická forma a interpretácia kresťanstva s negatívnym znamením, kloní sa k jednostranným, ku krajným riešeniam, ku monizmu“.

Zo subjektivismom súvisí pesimistický voluntarizmus, ktorý osciluje medzi hĺbkami nedôvery a opovážlivou sebadôverou. Ten vyúsťuje do diktátu vôle a násilia, ktoré si nárokuje absolútnu, totálnu platnosť, uznáva jedinú skutočnosť a všetky ostatné likviduje. Nakoniec: „Aj optimizmus jeho racionalizmu, jeho liberalizmu, jeho pokrokovej viery, je len povrchovou tvárou hlbšieho pesimizmu, priepasti, úzkosti, bytostnej nedôvery v človeka a sily prírody. V tom možno zreteľne rozpoznať diktát vôle totalitných vodcov počnúc M. Robespierrom, cez Napoleona, a končiac Hitlerom a Stalinom alebo kolektívnu tzv. vôľu ľudu, triedy, rasy. Hanus ďalej v intenciiach Maritaina a Muoniera demaskuje ďalší tragický omyl

protestantizmu, a to nezvládnutie milosti a slobody s ďalekosiahlymi sociálno-politickými dôsledkami. Jedná sa o rozpad stredovekej podoby „Civitas Dei“ a Lutherovu „úpravu“ na dve ríše od seba autonómne oddelené, čo spôsobilo tragické oddelenie politiky od morálky. Kriticky uvažujúci protestanti si uvedomujú rozpory tejto Lutherovej náuky. Luther sa stal typom moderného individualizmu, no v skutočnosti sa jeho osobnosť rozpadla, teda predobrazom meštiaka. Individualizmus protestantizmu sa stáva osudom Západu: negatívne chápanie slobody a popretie „kresťanského viazania“ vyšším poriadkom vyúsťuje do liberalizmu a nihilizmu a apostázy od viery ako takej.

Ak Hanus ukazuje na tandem reformácie a osvietenského racionalizmu ako zárodok moderných politických ideí a hnutí, ktoré privo-

dilo úpadok novovekého človeka 19. a 20. storočia, tak ako oni spolu súvisia, ako na protestantizmus nadväzuje osvietenstvo? Protestantizmus človeka spiritualizuje. Stotožňuje ho len s jeho dvoma najvyššími potenciálmi, s rozumom a voľou. A celú dušu stotožňuje s vedomím. „Toto pojatie položilo základ osvietenského racionalizmu. Boh, aj človek sa stávajú čírim rozumovým pojmom. Francúzska revolúcia hlása ľudské práva v mene abstraktnej idey človeka a ľudstva. Ochudobnie, ba rozplynie sa tu celistvá osobnosť, živý skutočný človek, zasadený do času, pospolitosti, tradície. Odtŕha sa tu od svojich bytostných koreňov.“

Podobne aj osvietenká antropológia je žalostne redukcionistická. Preto je pochopiteľné, že Hanus pranieruje osvietenské nároky „dospelého veku ľudstva“, „entuziazmus rozumu“, a vníma ho ako „dobu ľudských utópií“. Prírodný optimizmus a následne naturalizovanie života sa premltá do hlásania prirodzenej ekonomie, morálky, náboženstva v „hraniciach čistého rozumu“. V osvietenstve sa vypracoval ideál racionalisticky usporiadaného štátu, ktorého etatické a totalitné kontúry narysoval G. F. Hegel. Tento štát chce celý život vidieť, sledovať a kontrolovať. Riadi sa racionálnym plánovaním a želaniami centra sa vyjadrujú propagandou. Racionalistické riadenie je priveľké pukušenie pre moderný štát, v ktorom sa súčasní človek narodí, žije, hýbe sa. Hoci z jednej strany stúpa hodnota osoby, z druhej strany sa chápe racionalisticky, abstraktne ako pojem občana. A teda aj prirodzenozmluvné teórie štátu hlavne J. J. Rousseaua hodnotí ako konfúzne: „Vidíme, ako osvietenské myslenie svojimi tvrdeniami a tézami visí vo vzduchu. Pre nás, súčasníkov, je názorným príkladom uskutočňovania Contrat social totalitarizmu.“

Partikularizmus osvietenstva všetko redukuje na izolovaný rozum a racionalistické pokolenie stráca zmysel pre personalitu, jeho antimetafyzický postoj je krajným adverzariom pluralizmu.

Protestantizmus aj osvietenstvo chce človeka oslobodiť, avšak je to negatívna sloboda, iba od historických privilégií spojených so starým režimom (ancien régime). Tým, že racionalizmus odmieta metafyziku, tak pôvod moci už nie je odvodený od Boha – Stvoriteľa, ale od ľudu. Všetci, ktorí sú občanmi majú podiel a nárok na moci. Pojem ľud sa totálne rozšíri, všetka moc sa vykonáva

v mene poverujúceho ľudu, atď. Východiská americkej (1776) a francúzskej revolúcie (1789) tvoria ideový zlom novej doby: demokraciu. Hanus poznamenáva, že je to vysoký, ba nedosiahnuteľný ideál. Aby sme pochopili tento proces „oslobodzovania“ od „pút“ starého režimu, tak mesianizmus revolúcie je najzjavnejší v krvavom úsilí M. Robespiera: „Chceme jednoducho naplniť požiadavku prírody, zavŕšiť poslanie ľudstva, zadosťučiniť sľubom filozofie a prepáčiť Prozreteľnosti tak dlhé obdobie nadvlády zločinu a tyranie.“ Hanus odovodáva: „Aký naivný bol osvietenec a liberálny pokrovový optimizmus, s budúcou perspektívou bezproblémovosti.“

Človekostredný humanizmus bol základom francúzskej revolúcie, liberalizmu a následne sa stal dušou socializmu a anarchizmu. Svoj vplyv

Hanusova kritika meštiackeho svetonázoru

má taktiež na pozitívizmus v jeho najrôznejších odtieňoch. Jeho chybou je, že ľudí modernej doby presvedčil o ľudskej veľkosti, o tom že všetko bytie existuje len na tomto svete, čo je nakoniec celkom radostné zistenie, pretože na jeho základe môže zbožštit' samých seba. Namiesto klaňaniu sa Bohu Otcovi, s ktorým nás Kristus spojil, zbožštil' ľudský živel. Súčasný človek zisťuje, že človekobožský, bezbožný humanizmus sa nakoniec otočil proti človeku, teda je neľudský!

Túto stať uzavriem trochu poeticky s Jacquesom Maritainom: „Zbička, v ktorej sa Luther hádal s diablom, kozub pri ktorom mal Descartes svoj podivný sen, miesto v lese de Vincennes, kde Jean Jacques Rousseau pri dube zmačal svoju vestu slzami pri odhalení dobroty prírodného človeka – hľa to sú miesta, na ktorých sa zrodil moderný svet.“

LIBERALIZMUS A KOLEKTIVIZMUS BURŽOÁZNEJ EPOCHY AKO ANTIPERSONALISTICKÉ SOCIÁLNO-POLITICKÉ DÔSLEDKY ČLOVEKOSTREDNÉHO HUMANIZMU.

19. a 20. storočie bolo priestorom, kde osvietenské idey, mohli dôjsť do svojich krajných dôsledkov – a práve hnaním myšlienok do ich krajných dôsledkov sa ukázala ich absurdita. Ich krajným realizovaním sa ukázala ich nedostatočnosť a neudržateľnosť.

Prvým je individualizmus, ktorý je základom liberalizmu a potom formy vlády, ktorý poznáme pod označením liberálna demokracia. Liberalizmus dáva základné východiska aj pre éru kapitalistického organizovania hospodárstva. Druhým je kolektivismus, ktorý je fundamentom socializmu a jeho derivácií v totalitných režimoch pravicového (národný socializmus, fašizmus) a potom ľavicového formátu (komunizmus, bolševizmus). Rozhodujúce je, že tieto ideové a sociálnopolitické smery Hanus, rovnako ako Maritain či Berďajev poníma ako vychádzajúce z jedného zdroja, jedného prameňa, ktorý súhrne označujeme ako človekostredný humanizmus, či princíp človekobožstva, alebo apoteózu subjektu, kde sa človek vyviazal od všetkých metafyzických a organických princípov.

Liberalizmus buduje na individualizme, to je na prehnanom oceňovaní ľudskej slobody, nedotknuteľnosti individua ako veličiny autonómnej

a absolútnej, nepripúšťa význam metafyzických princípov dobra, spravodlivosti, mravnej povinnosti a najmenej lásky. Liberalizmus (aj v hospodárskom systéme kapitalizmu) predstavuje výchylku od rovnováhy, pretože precenil pojem slobody a tak mu Hanus pripisuje toto hodnotenie: „Najväčší vnútorný rozkladný proces, aký ľudstvo zažilo.“ Ďalej poukazuje na neriešiteľné rozpory a bezútešnosť spoločenskej situácie, ktorú liberalizmus zapríčinil, a ktorú sa pokúšal tento systém neúspešne korigovať. Medzi najväčšie neúspechy patrí vykorisťovanie a následný zrod marxizmu a potom vyvolanie svetových vojen. Podobne hovorí o kolísaní medzi optimizmom a pesimizmom, ktoré dospieva do nihilizmu. Neprekvapí jeho rezultát, že „liberalizmus je posledné a záverečné štádium vývinu

Heglov idealizmus o vtelení absolútneho ducha do štátu sa giganticky uskutočňuje v totalitnom štátne, kde štát je zbožštený a jedinec je ničím. Právom Hanus Hegla označuje za otca komunistickej a nacistickej totality, podobne ako K. R. Popper. Obidve ideológie a sociálno-politické inžinierske opatrenia sú sesterské systémy a stávajú sa sekulárnymi náboženstvami, v ktorých dominuje mesianizmus.

Socializmu a jeho radikálnej podobe ruskému komunizmu sa Hanus venuje podrobne, a to na analýze diel Dostojevského a za ideového sprievodu N. Berďajeva. Právom možno súhlasiť s Hanusom, že ruská revolúcia, „je najdôležitejšia udalosť sveta, v ktorom žijeme“ a že „revolúcia používa demokraciu a parlamentnú pôdu ako východisko a nástupisko“. S mimoriadnym citom poukazuje na známe paradoxes marxistickej politickej teórie. Za originálne treba považovať, že násilie vládnej strany v totalitnom režime odvodzuje z protestantského princípu subjektívneho a pesimistického voluntarizmu, ktorého dôsledkom je násilie! Súhrne odsudzuje osvietenecké politické teórie či už liberálnej alebo totalitnej formácie. Za neúspech pokladá človekostredný a človekobožský princíp, v ktorom „do obudných rozmerov sa dvíha modla moci. Moc a rozum, to sú dve stránky tej istej baživosti. Vzájomne tu prelínajú cieľ a prostriedok“. Model štátu postavený na tomto princípe je „model fungujúci spofahľivo, ale z neho je odstránené všetko ľudské“.

MEŠTIACTVO AKO ANTROPOLOGICKÝ TYP NOVOVEKEJ ÉRY

Hanus hľadá antropologický model človeka novoveku, ktorý sa zrodil historickými dôsledkami francúzskej revolúcie a nachádza ho v liberálnom meštiactve, ktoré je víťazom nad týmto obdobím. Pri deskribovaní ontologickej podstaty meštiaka a meštiactva ide až k reformácii, „ktorá sa stala osudom západu“. Poukazuje na dvojakú tvár meštiactva: prvá je optimistická a druhá pesimistická. V tej prvej je bezhraničný optimizmus, sebavedomie človeka a absolútnej autonómie: „Náboženstvo sa vysunie na perifériu. Nijaký vplyv sa náboženstvu nepripustí na poli rozumovom, vedeckom, politickom. Tieto kruhy sa zhora nesmú rušiť nijakými normami svedomia. Oblasti životné sú autonómne. Každá heteronómia sa zavrhuje.“ Druhá tvár meštiactva je nuda z blahobytu, z pohodlia, z nedostatku zmyslu života: „Celé bytie sa videlo byť mletím naprázdno „Žiadali si už nejaký rozruch, nejakú senzáciu, poriadny úder, ktorý by otriasol svetom (veď sa ho aj dožili), nejakú revolúciu, vojnu.“

Ideové dedičstvo liberalizmu, oslobodenie od všetkých viazaní feudalizmu a absolutizmu sa v meštiactve uvádzajú do všetkých sfér života, hlavne viera v moc slobody a Rousseauovu prírodnú dobrotu človeka, presne podľa formulácie Condorceta: „Starosť o urýchlenie pokroku pokladám za najpríjemnejšie a najdôstojnejšie zamestnanie ľudí.“ A tak pregnantne Hanus uvádza: „Ideológiu liberalizmu si osvojuje predovšetkým meštiactvo. Popud ku všetkým sociálnym, duchovným i hospodárskym prevratom vychodí od neho.“ V Rozprave o kultúrnosti analyzuje ambivalentnosť tohto antropologického typu: na jednej strane uvoľňuje veľké sily poznania a objavovania sveta, ktoré sú jeho veľkým výkonom, najmä praktické vymoženosti pre ľudský život, doba vynálezov, starosť o rozšírenie vzdelania, lebo meštiactvo žije z osvieten-

stva. Na druhej strane sa zrieka transcendentných žriediel a za hlavnú hodnotu kladie človeka a tak kultúru deformuje a ženie celú duchovnosť do najväčšej krízy od počiatku ľudstva. Teda nejde do hĺbky iba do šírky. V politikume je to pojem tzv. minimálneho štátu, právneho štátu, ktorý je len forma negatívna, na ochranu súkromného rozpinania a podnikania, avšak snaží sa tu vidieť snahu o pozdvihnutie životného štandardu. Kriticky sa stavia ku kapitalizmu – hospodárskej forme meštiactva, z ktorého sa utvára buržoázia. Nelahodí dnešným zásťancom živlu voľného trhu: Hayekovcom, Friednamovcom a im podobným, pretože podobne ako Maritain, Mounier, Berďajev, pochopil základný omyl kapitalizmu, ktorý sa stal jeho hlavnou zbraňou – zisk. Ľudská práca je tovarom a človek prostriedkom – zmaterializovaný a zvečený: „Kapitalistický cieľ práce: profit, je výkyv meštiactva a negatívny dôsledok liberálnej náuky.“ Meštiak, ktorý sa vyhlasuje za dospelého, aby mohol prevziať samostatne podľa svojich zákonov vedenia ekonomiky a štátu dookola opakuje ekonomické poučky „laissez faire, laissez faire“. Má dosť rozumu a rozvahy, aby riadil svoje aj ekonomické osudy, aby sa staral o svoje blaho, čím v konkurencii všetkých snáh bude postarané aj o všeobecné blaho. Jeho optimizmus sa javí Hanusovi ako nepochopiteľný, hoci dejiny ním ťažko otriasli. „Z tohto od základu mylného ideového predpokladu, z mylného pochopu človeka aj spoločnosti, pochádza smelá vývinová krivka kapitalizmu, s tragickým koncom.“

Hoci výkony meštiactva sú veľké, rýchlo dochádzajú k vrcholu a zároveň sa i prekonáva. Vo vlastnej podstate produkuje deštruktívne sily. Najprv sa sústreďuje na duševné, poli-tické, filozofické oslobodenie, no keď ho dosiahne potom vynakladá všetky sily na udržanie ťažko v-dobytého poriadku. Vzápätí uzatvára život do priestorov racionálnych, byrokraciou a bezpečnostnými orgánmi kontrolovateľných, proti všetkým rozvratným čiže revolučným, iracionálnym živlom. Toto prekonávanie rozpoloženej meštiackej spoločnosti Hanus odvodzuje od jeho vyviazania spod metafyzickej viazanosti a deformovaného pochopu slobody. Tým nastupuje nuda, nihilizmus, ktorý v politickej oblasti plodí revolúcie, totality a svetové vojny: „Nudila sa vo svojej nečinnosti, neangažovanosti, bezcieľovosti, hnilobe. Škrel ju dlhotrvajúci pokoj, že sa nič nedeje, že niet v živote senzácií. Sama sa disponovala k vojne a revolúcií. Priam dychtivo vítala tento vzrušujúci rozruch. Synáčikovia sa vrhali do otrasy už z čirej romantiky.“ V charakteristike meštiacka, jeho plytkosti a neúprimnosti hodne čerpá z P. Lipperta a N. Berajeva, ktorý buržuja pokladá za niekoľkonásobného otroka.

Prečo meštiak lavíruje raz medzi barikádami inokedy v zákopoch vojny? Prečo ľahko prechádza od neviazanej liberálnej spoločnosti k totalite a naspät? Prečo Hitler, ktorý pohrdal meštiackym svetom nakoniec ho získal bez problémov ku svojej neobmedzenej moci? Prečo politici librálno-socialistického zafarbenia často striedajú strany, zakladajú nové, keď sa im v nich nemajú pevné pozície? Odpoveď môžeme nájsť v štruktúre duše meštiacka. Je to jeho

neistá duševná orientácia, ktorá má za následok neistý životný postoj, neisté mravné stanovisko, neistý vkus. Meštiactvo zastiera svoj pôvod, napodobňuje cudzie životné spôsoby. Nemé vlastného života, priživuje sa na zdrazoch cudzích foriem. Sami nepatria nikde, alebo si to aspoň nepriznávajú. Táto potrava im vystačí pre existenciu, biednu a prázdnu. V krátkom ľudskom živote prekonali už niekoľko metamorfóz a ešte ich niekoľko prekonajú. Sú medzi prvými zúrivcami zmeny, hudú novú pieseň, kým je nová.

Prvá svetová vojna a revolúcia v Rusku otriasli meštiackym svetozorom a štýlom života, a ukázali ho ako ničotný, čo potom povedať o udalosti druhej svetovej vojny, ktorá celkom zničila vek ateistickej humanity? „Zápas o človeka tento svet meštiackeho liberalizmu prehral.“ Prorockými sa ukazujú Hanusove výroky: „Starý svet zmizol. Človek okolo seba vidí spúšť, ktorá ho desí, naháňa úzkosti, odoberá mu všetku vôľu a odvahu do života. Straší tóna všeobecného zániku. Nezmyselnosti bytia, konca dejín. Svet prázdnoty stojí v hmle, v chaose dezorientovaný, treba mu pomôcť.“ Nápadne pripomína Berďajeva: „Ručička na hodinách svetových dejín ukazuje čas nastupujúceho súmraku, doby kedy sa všetko chystá na noc.“

Aj dnes-pohrobkovia meštiackeho neúrodného optimizmu majú svojich učeníkov. Ako hlboko sa mýlia F. Fukuyama, R. Dahl, keď hovoria o triumfujúcej globalnej ére demokracie, aký ťažký hier pácha americká jastrabia administratíva, keď liberalizmus vyváža vojenským ťažením. Žeby úlohu vývozu proletárskej revolúcie prevzal liberalizmus?! Svet meštiackej civilizácie nie je náš svet, lebo tu je osobnosť nivelizovaná.

LIBERÁLNA DEMOKRACIA AKO ÚPADKOVÁ FORMA VLÁDY A ZDANLIVÝ PROTIKLAD TOTALITY

Francúzska revolúcia a postupné presadzovanie liberálnej ideológie sú východiskami formy vlády – demokracie západného typu. Pojem ľud, od ktorého sa odvodzuje všetka moc sa totálne rozšíril. Hanus demokraciu najprv hodnotí pomerne vysoko, pretože podľa neho je to vládna sústava dospelých spoločnosti, ktorá spočíva na úcte k človeku. Hovorí dosť nejasne, že je to vyrovnaný stred spoločenského vývinu. Vzápätí však konštatuje, že demokratické stredové vyrovnanie, i keď verilo vo svoje definitívne trvanie, nemalo a nemohlo mať dlhého trvania. Filozof vychýlenie rovnováhy vníma ponajprv v liberalizme, ktorý je nosnou ideológiou demokratickej spoločnosti a potom sa objavili totalitarizmy. Hanusovu väčšiu razi upozorňuje na jeden prameň demokracie a totality. Je pravdepodobne jediný filozof na Slovensku, ktorý podrobil kritike konfúzne náuky princípov demokracie (po abstraktnej ahistorickej spoločenskej zmluve), hlavne doktrínu všeobecnej vôle ľudu J. J. Rousseaua, a ukazuje demokraciu ako neorganickú, mechanickú koncepciu racionalizmu, ktorý konštruje ľubovoľné koncepcie. „Z exagrovanej slobody demokratickej, priamo povstáva jej prvá demokratická poučka – krvavý teror Konventu, ktorý si ihneď stiahol dôsledky rousseauovskej doktríny. Otec demokracie sa stáva otcom to-

talitarizmu.“ Aj tu korešponduje s personalistami, ktorí poukázali na vratkosť teórie demokracie. Všeobecná vôľa je v každom ohľade protirečivá, čo vysvetlil aj J. Talmon.

Niektoré Hanusove tézy trochu v štýle populárneho kliše sice hovoria, že „rozhodujúcim historickým krokom blížiacim sa k pluralizmu je demokracia“ alebo, že „demokracia bola a je nespornou primeranou spoločenskou formou vysokého stupňa spoločenského vývinu. Verili v ňu a veria elitné osobnosti“, podobne „demokracia ideove a historicky je prípravou na pluralizmus“, no tým, že demokracia má dispozíciu (z jej vlastnej podstaty) sa zvrhnúť v totalitarizmus, nakoniec „pojem demokracie sa týmto zneužívaním znehodnotil a zdiskreditoval.“

Avšak podrobnejším skúmaním jeho teórie pluralizmu sa demokracia javí ako princíp vzdialený pluralizmu. Prvý argument je, že ona je postavená na gnozeologickom základe monizmu (jeden ľud, jedna všeobecná vôľa a nepripúšťa sa iná realita) a „pohľad zúžený až po svetónáhľadový monizmus je hlavným protivníkom pluralizmu“. Druhým argumentom je, že v demokracii západného typu tvorí liberalizmus jej ideový rámec. Hanus ako vieme liberalizmu nedáva žiadnu vysokú hodnotu a tvrdí, že ten je predurčený stať sa masovým, kde masa je zostavená z atomizovaných jedincov, len z numerického počtu. No „pluralizmus buduje predovšetkým na pluralite osôb. Je mu východisko každej plurality. Vyznáva nie individualizmus, ktorý zanemá protispoločenskú výlučnosť, ale personalizmus, ktorý si vyžaduje organické začlenené jednotlivca do spoločnosti ako doplnujúci a vyvažujúci pól.“ A keďže pokolenie racionalistické postupne stráca zmysel pre kategóriu personality, to je pre človeka najvyššiu najcenejšiu hodnotu hierarchie a disponuje antimetafyzickým postojom, ktorý je krajným adverzáriom pluralizmu, nemôže byť demokracia v svojej monistickej a homogénnej podobe výbavou personalizmu. Moderní teoretici liberalizmu vedia o tomto chaose v teórii demokracie, no prakticky len inými slovami opakujú staré osvietené kliše.

Výstavové pojmy personalizmu – jediní stabilní garantmi dôstojnosti človeka – individualita, sloboda a nesmrteľnosť, konfrontuje Hanus s moderným politickým systémom. Aj tu sa prezentuje personalisticky, nakoľko počíta s pojmom hriechu, ba démonom moci, ktorý drží v kráročoch totalitných vodcov a tiež davy skrze sugesciu prostriedkami masmediálnej komunikácie. Ďalej svoje argumenty rozváža poukazujúc na skomolenie pojmu slobody a práv človeka v monizme demokracie: „Tito superslododní ľudia, najmä z radov inteligencie, sú veľmi poslušní mameľuci partajných rozkazov. Ako padol étos prirodzených normových zväzkov, je nepodobne príznačné uznávanie jediného pozitívneho práva, jedinej pozitívnej právnej normy, ktorá sa neviaže na morálku, na vnútornú normu práva, na pojem práva správneho a spravodlivého. Normou práva je výraz práve panujúcej politickej moci. Ako sa popiera akákoľvek vnútorná sankcia, ako posledná múdrosť, zo skúsenosti sa uznáva metóda mocenskosti, čiže násillia. Novovek sa odpútal od metafyzických duchovných základov.

Nieže nosí, ale viacej je nesený zbožstvenými panujúcimi heslami. Nieto duchovnej sily, dispozície, od nich sa kriticky dištancovať. Príznačne osciluje z krajnosti do krajnosti, pre nedostatok pevného metafyzického bodu.“ Pokiaľ Hanus skúma, neudržateľnosť starých politických systémov a ich prekonanie v nástupe veku demokratizmu, a kurz hnutia novoveku k slobode, k slobode od násillia starého heteronómneho myslenia, a keď sa pýta, v mene čoho sú ľudské práva a slobody v právnom štáte, tak priam parafrázuje Berďajeva, ktorý aj tu ukazuje na nezakotvenosť týchto ideí. Ich trpkým ovocím je rozchod politiky a morálky, ba budovanie straníckej oligarchie, kde vládá väčšina slúži ako maskovací manéver. Nevládne „ľud“, ale stranicka oligarchia, ktorá sa na ľud obracia iba pri voľbách a vynucuje manipulatívny súhlas. Vratké a umelé gnozeologické a ontologické princípy demokracie nakoniec z nej robia úpadkovú formu vlády, hoci na rozdiel od totality poskytuje navonok väčší rámec mechanickej slobody. Sme zasiahnutí dogmou, že ona je síce zlá, ale nebolo nič lepšie vymyslené. To isté sa vysvetľuje tým istým. Aj skutočnosť, že v demokracii vládnu najhorší ukazujú na krach ideálov racionalizmu s jeho ambíciou vládnutia len na základe rozumu a na pyšnom podkopení a vyvrátení všetkých doterajších poriadkov a tradícií. Ignorancia metafyzickej viazanosti sa pre demokraciu stáva osudnou, na čo už pri jej sľubnom štarte upozornil finesovým citom obdarený A. de Tocqueville. Konečná racionalistická skepsa pri vstupe do 21. storočia sa vzdáva princípu vlastného človeku: cesta sebazdokonaľovania a ideálov dokonalosti. Hoci v každej inštitúcii sa vyžadujú určité predpoklady osobnostného formátu, no pri tom najdôležitejšom, pri riadení štátu môže rozhodovať každý, tu nie je potrebná žiadna morálka, žiadna skúsenosť, schopnosť ani vzdelanie a rovnako sa nevyžaduje žiadna kvalita u tých, ktorých dav volí, môžu to byť aj hrdelní zločinci po návrate z väzenia a analfabeti, tak je nastavený volebný systém liberalizmu. „Samospád volebného výberu“ má vraj urobiť selekciiu najlepších. Tak teda nech žije vládca ľudu: Vulgus vult decipi, ergo decipiat! Aký hlboký úpadok a popretie všetkého organického a hierarchického. Aká hlboká skepsa ku pravde, dobru a kráse, atribúty neprijateľné demokracii. Naostatok: „Demokracia vzbudzuje náboženský des“ a preto „jediným argumentom v prospech demokracie bude to, že seba samu prekoná. V tom prejaví svoju pravdu“.

PRÍNOS

LADISLAVA HANUSA

Hanus si je vedomý rovnako ako jeho veľký duchovný učiteľ Guardini, že najťažším problémom nášho veku je problém slobody. Odmieťa individuum bez všetkých bytostných vzťahov, čiže bez viazaní, lebo takéto individuum nie je schopné nielen kultúry, výchov, ale ani vôbec života. Sloboda prináša úlohu, ktorú treba splniť a práve jej plnením berie subjekt na seba viazanie. Teda vo viazaní ostáva človek slobodný. To, čo nazývame slobodou, nezávislosťou, svojprávnosťou osoby, musí znamenať niečo iné, než tomu rozumel liberálny postoj.

Na báze personalizmu ukázal

na ambivalentnosť novovekých filozofických a politických snáh o oslobodenie človeka. Meštiak ako produkt moderny osciluje medzi krajným totalitarizmom a krajným liberalizmom. Jednotlivce tohto razenia v dôslednej neviazanosti nie je chránený, je vystavený týmto mocnostiam napospas. Prvý v slovenskej filozofii vysvetlil, že totalita a liberálna demokracia vychádzajú z jedného zdroja, ktorým je človekobožstvo – pýcha. Otázka bytia, či nebytia je v tom, či sa prekoná jedna i druhá krajnosť, negatívne poňatie, ako i zásadné popretie slobody. Poukázal na antropologický typ meštiacka, drveného dvoma mlynskými kameňmi individualizmom a kolektivismom, poukázal, že nielen totalitný etatizmus berie človeku dôstojnosť, ale aj liberálne demokratický, pretože ten utápa človeka v dave, nad ktorým vládne pseudoaristokracia v podobe politických elit a partokracie. Vystihol aj podstatu tohto liberálneho etatizmu: nechá žiť atomizovaného človeka v ilúzii slobody a pritom individuum je preťažené obrovským nárastom byrokratickej obmedzenosti, takže i tu jedinec je ničím a štátna moc, politické elity všetkým. A tak novoveké formy vlády sú svojou povahou antipersonalistické a vzdialené od princípu pluralizmu. Totalita ako aj liberálna demokracia, ktorej teoretici jej radi pridávajú titul, že je pluralistická. Môže byť pluralizmus a personalizmus prítomný v takom usporiadaní štátu, ak spoločnosť tvoria osamotení jedinci s ľa milióny zrníek piesku na kope a štátna forma je to, že tieto zrnka sú použité – primiešané do malty, s poukazom, že toto je podstata individua v politikume?

V Rozprave o kultúrnosti povedal, že nijaký inteligent sa neuspokojí iba s d'obnutím do veci. Intelektuál je ešte viac: je ten, kto vedome žije z ducha a z duchovnej výšky sa snaží prehliadnuť súvis sveta. Na základe Hanusovho pojedania o politikume preto navrhujem prejsť od demokraticko-horizontálnej formy vlády ku personalisticko-vertikálnej, čo som v hrubých kontúrach načrtol predovšetkým v štúdiu Bezhodnotová demokracia. Dielo Ladislava Hanusa je výzvou premyslieť tajomstvo bohočlovečenstva a aplikovať ho v politickej teórii. Vtom je znepokojujúci, lebo doba horizontálneho demokratizmu, pohodlných postmeštiackych politologických poučiek visiacich vo vzduchoprázdnosti je za našim pohľadom. „Ak kresťanský humanizmus verí v človeka, aký je, no viac, aký má byť. Je to viera v Bohočloveka. Je to viera, že v človeku sa zjavuje božské, že človek je bod, v ktorom sa večnosť zvláštnym spôsobom prejavuje. Táto viera kresťanského humanizmu sa nevzťahuje na idealizovaný obraz človeka, na človeka všeobecného, abstraktného, akého asi mali na mysli za francúzskej revolúcie ľudské práva. Nie je to viera v absolútnu dobrotu človeka, optimizmus prírody, ktorý tak ľahko čaká raj na zemi. Kresťanstvo vie o tragike pádu a dedičného hriechu, o zákone hriechu v človeku, o ohrozenosti prírody, o potrebe vykúpiť človeka z hriechu, povýšiť prírodu do nadprírody. Vie, že iba nadprírodou sa zachráni príroda, iba synovstvom božím sa zachráni opravdivý človek.“

PETER GREČO

KULTÚRA

Dvojtyždenník závislý od etiky

Redakcia: Sološnická 41, 841 04 Bratislava

Telefón: 0911 286 452

Vydáva Factum bonum, spol. s r. o.

Wolkrova 39, 851 01 Bratislava.

IČO: 35 734 710

Predseda redakčnej rady: Július Binder – Šéfredaktor: Teodor Križka – Cena jedného čísla je 1.50 € – Časopis vychádza každé dva týždne, s výnimkou mesiacov júl a august. Ročne vychádza 21 čísel – Stánkový predaj: Mediaprint Kapa, Pressegrasso, a. s. Objednávky prijíma Slovenská pošta na elektronickú adresu: ganisinova.renata@slposta.sk – Objednávky do zahraničia vybavuje: Slovenská pošta, a. s., Stredisko predplatného tlače, Uzbecká 4, P. O. Box 164,

820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranična.tlac@slposta.sk – Telefonické predplatné: 02/54418102 alebo 02/54418091 – Registračné číslo: EV757/08 – Prijímame iba príspevky napísané elektronicky vo formáte word a graficky neupravené. Nevyžiadané rukopisy nevraciam. Stanovisko redakcie sa nemusí zhodovať s názorom autora – E-mail redakcie: kultura@orangemail.sk – Internetová stránka a archív časopisu: www.kultura-fb.sk – ISSN 1335-3470 (tlačené vydanie) ISSN 1336-2992 (online)

(Pokračovanie
z predchádzajúceho čísla)

Môj vedúci mi to vyhodil na oči už ráno 18.7.83, v pondelok. To ešte nebol na žiadnej porade.

Teda celá príhoda či príhody sú nepríjemné. Mrzí ma môj drsný spôsob protestu proti krivde. Ale ak to bolo nato dobré, uvedomiť si, že i k nepriateľom máme byť milosrdní, potom: FELIX CULPA.

KOMPROMISY (23. 8. 83)

Okolo obeda 22.8.83 (pondelok) som stretol, už druhý raz toho dňa Dr. Paľa Straussa. Predtým sme boli spolu na obede v Perličke. Prišla reč na kompromisy v súvislosti s postupom Vincenta Hložníka. Písal Biľakovi pred Vianocami, aby ho neznevôžňovali v súvislosti s pohrebom Víla Kovára. A takto si vyžiadal prijatie u Lenárta (o tom píšeme vyššie). Napokon, mal síce v júni výstavu, ale nekúpili z nej ani jeden obraz a vnučku tiež neprijali na vysokú školu výtvarnú. Pritom urobili okolo vecí veľkú reklamu. Vytŕčali fotografiu, kde je Majster medzi Lenártom a Colotkom. Teda, konštatovali sme, neodvďačili sa mu ani aspoň tak, že by kúpili obraz.

V nedeľu sme boli s Ivanom Lazarom Krmptičom u Majstra. Tam on sám sa ohradzoval, že nijaké kompromisy nerobil. Bola to zrejme narážka na verejnú výčitku Gusta Valacha...

K prípadu neprijatia vnučky ešte spomeňme, že na posedení po vernisáži požiadal Colotku: "Pán predseda, pomôžte mi v tej veci. (Keď mi toto V. Hložník rozprával, zopál ruky... Takto som ho prosil...). Ohľadne vnučky sa odvolali k ministrovi Váľkovi.

(K tej vnučke dodatočne toto. V rodine mu robili ťažkosti, najmä jeho zať Zelina. Ten sa mu dokonca posmieval: Vidíte, ja mám výstavu a vy taký slávny umelec nič. Neprijatie vnučky pripisovali tomu, že bol vykádrovaný. Napokon to dievča prijali. Kedysi, už po kabátovom prevrate, som ju videl v akejsi redakcii, na Špitálskej. Robila tam ilustrátorku či čosi také. Nevieam, či spravila nejakú dieru do sveta a či bolo treba tak ponížiť citlivého Majstra, aby spínal ruky...)

Kompromisy sa nemajú robiť, konštatoval hlboký duch Paľo Strauss a zaspomínal si:

Bol som mladý autor. Prišiel za mnou pán prelát Pöstényi. - Mám rukopisy a neviem čo s nimi. - Aké? Gertrúda von le Fort, Pápež z Ghetta. - No to je predsa výborné dielo a vzdelanejší kresťania ho poznajú z iných rečí. - Ale by sa urazili Židia. - A druhé dielo? Maritain, Traja reformátori. - To je predsa tiež skvelé, vydajte. - Ale sa urazia luteráni. - Keď ale tie diela nevydáte, urazia sa katolíci, povedal náš skvelý Paľo a dnes vážne dodáva: Mňa by neboli vyhodili zo Skalice, keby som bol prístupný kompromisom.

NEROBTE SI ILÚZIE

(30. 8. 1983)

V piatok 19. 8. 1983 navštívil som s Ivanom Lazarom Krmptičom P. Srnu - už ťažko chorého. (I. L. K - Chorvátsky kňaz, žijúci vo Vojvodine, ktorý od r. 1968 pravidelne navštevoval Slovensko, stretával sa s mnohými činiteľmi - pozri môj článok o ňom v Katolíckych novinách okolo r. 93)

- Nepohoršite sa, zdôraznil niekoľkokrát, ale závidím tie náhle smrti. No, ale beriem to, ako Pán Boh dáva.

Obetujem všetko

- za S. Otca

- za rehoľu

- za Cirkev a za nás cirkevníkov, aj za to, čo sa nazýva "omisionis".

Aby Cirkev nepremeškala ničie v situácii veľkých premien.

Už pred vyše 50 rokmi mi P. Kramár hovoril (nie som si istý, či

spomínal P. Kramára, alebo P. Králička - KK), že komunizmus prejde celým svetom. Jeden národ to prijme tak, iný inak, všade sa to inak prejaví a prebehne...

Tá sociálna otázka ...

Pápež vydal encykliku Rerum novarum. Z biskupského zboru Uhorska, čo mohlo byť asi 40 biskupov, iba svätého života biskup Procházka sa o to zaujímal. Istý ostrihomský kanonik mal byť biskupom v Päťkostolí. Najprv si to šiel pozrieť. Keď sa vrátil, povedal, že neprijme, lebo ako biskup by mal menšie príjmy než ostrihomský kanonik.

Nerobte si ilúzie - pripomenul P. Srna. (Možno to "nerobte si ilúzie"

KAROL KUBÍK

Zápisky z totality

(1981-1990)

malo znamenať aj pripomenku O. I. L. Krmptičovi, ktorý bol - ako vtedajší kandidát na biskupské miesto, ktorý často chodil do Ríma vybavovať za svojho starnúceho biskupa, ale v našich, slovenských veciach - veľmi zahľadený do Cirkvi aj u nás i u nich. Kk 10. 5. 1998)

NEOBLOMNOSŤ (19. 1. 1984)

Už v lete som sa dopočul (u Dr. Pavla Straussa od panej, ktorej meno som si nezapamätal), že P. Srnu nevzali do charitného domova, lebo podpísal list Husákoví proti akciám voči Františkánom.

Takto napadla P. Čarnogurského jeho ošetrujúca lekárka (ošetr. lek. P. Srnu) a i P. Bugán. (Viem to od P. Čarnogurského).

Chcel som v tejto veci niečo urobiť a 6. 10. 1983 okolo 15.30 som zavolať Dr. Karolovi Homolovi (generálny riaditeľ Sekretariátu pre cirkevné veci MK, 10. 5.1998). Predstavil som sa (v telefóne) s pripomienkou na krajanské stretnutie. Veľmi zdvorilo som prešiel k veci... Zdôraznil som, že nijako sa nechcem dotýkať iných vecí, ale iba humánnej stránky.

- Áno, pán Srna je predstavený Jezuitov.

- No áno, ale nakoľko sa s ním poznám a poznám aj terajšiu jeho situáciu (známosť s ním neunikla pozornosti príslušných orgánov - podotkol som), chcel by som apelovať v záujme jeho prijatia do Charity. Lebo, ako som sa viackrát dopočul, súvisí jeho neprijatie s jeho podpisom na list pánu prezidentovi.

- S celým jeho životom to súvisí. Bol na čele od r. 50 zakázanej (myslím, že použil aj výraz nelegálnej) rehole. S celým jeho postojom to súvisí. Bol proti nám celý život! Zastával reakčný, nepriateľský postoj!

- Ako som už spomenul, nechcem hovoriť o týchto veciach, len som chcel poprosiť o gentlemanské gesto.

- Áno, to by bolo. To si mal rozmyslieť. On bol proti nám a my nato dávame 7 miliónov a teraz máme povedať: nech sa páči apartmán, jednu sestričku, alebo dve sestričky?

- Že som si dovoľil v tejto veci Vás volať, to preto, lebo mi prišlo na um, keď som vás videl predvčerom v televízii, na Pit-e (Pit - Pacem in terris - kňazská organizácia spolupracujúca s komunistickým režimom,) v B. Bystrici, ako ste na kysuckom večeri odsudzovali prenasledovanie detí a rodičov kvôli tomu, že sa prihlasujú na náboženstvo...

- Lebo je to protizákonné ... v tom sa do telefónu ozvala nejaká žena, ktorá zrejme náš rozhovor počúvala: veď u nás je náboženská sloboda ...

- Takto akosi som Vás chcel poprosiť v záujme P. Srnu, s ktorým to nie je dobré, už vraj ani nechodí...

- Nech sa hlási ako každý iný občan do domova dôchodcov. Aj ja, keď ma nebude mať kto opatrovať, pôjdem do domu dôchodcov.

- Ale tam by mu bolo (v Charite) akosi lepšie, medzi bližšími...

- Ja tam nebudem nič robiť.

Videl som, že nenávisť je hlboká...A že vlastne ten podpis P. Srnu vlastne už nič na veci nemenil.

- A ako zdravíčko? Chcem to už skončiť, lebo môj partner je veľmi znervóznený, až - zdá sa mi - zlostný.

- No mohlo by byť lepšie.

To je prvá slovenská autonómia - volal (tá prišla pár mesiacov potom).

Dnes čosi filmovali pri reštaurácii Perlička, pod mojim oknom, s Gustom Valachom. Ten mi kedysi rozprával, ako sa v aute, v ktorom viezol P. Srnu a O. Korca, pohoršoval nad postojom niektorých kňazov a čakal, ako budú reagovať... (Mohlo to byť v r. 1968 - 10. 5. 1998 Kk) P. Srna ho pokojne zozadu chytil za rameno a povedal: Máte pravdu, milý synu. Najväčšia bagáž (alebo tak nejak) v Cirkvi svätej sú jej kňazi...! Ale ostaňte pokojný. Boh si svojho vyvoleného Syna nevybral ani spomedzi Saducejov, ani zákonníkov, ale z ľudu.

Napadal "niektorých laikov. (Vtedy bol v Srnovej veci u neho P. Čarnogurský.) Že "najdôležitejšia je láska" a uvádzal príklad Maximiliána Kolbeho. Ale bolo cítiť, že nemá istotu, alebo naopak čosi na svedomí..

Už je to dost' tak: Biele je čierne a čierne je biele.

POVSTANIE (10. 10. 1984)

Bez väčšieho záujmu skončili oslavy 40. výročia SNP ...

Bolo to v roku 1964, keď Milo Urban ešte býval v Grobe. Prišla na to reč a on hovorí: To bola vec 20% . Tí ostatní s tým nič nemali. Ale tých dvadsať percent si na tom vybudovalo existenciu, a preto sa o tom nedá objektivne hovoriť!

Podľa rozprávania Dr. Gejzu Medrického:

- Keď išiel konvoj, v ktorom sa viezol Dr. Jozef Tiso na oslavu konca povstania v Banskej Bystrici, odrazu sa autá zastavili a prezident sa zhováral s vojakmi oblečenými do civilu, ktorí sa vracali z povstania.

Akýsi nemecký generál, dva metre vysoký, sa nahol nad skupinu a fotografoval. Ujo Gejza Medrický bol v kolóne, aby mohol mame do Bystrice priniesť inzulín. Do kolóny sa dostal za veľmi prísnych bezpečnostných opatrení. Na oslave veľmi záležalo Höflemu. Vyslanec Ludin nebol za to, lebo sa obával, že sa tam prezident dostane do problémov. V Bystrici bola obyčajná omša, ktorú Tiso nemal možnosť v ten deň slúžiť, lebo odchádzali z Bratislavy ráno o pol šiestej.

Tiso v tom videl jedinou možnosť, ako pomôcť slovenským vojakom, ktorí padli do nemeckého zajatia. Höfle sám chcel dostať vyznamenanie a Tiso bol toho názoru, že na plieskoch nezáleží, dôležité sú životy.

Na obed boli u biskupa Škrábika. Z balkóna sa Tiso prihovril vojakom, ktorých Nemci prevádzali z jedného konca mesta na druhý do kasární, aby ich odľifovali do Nemecka.

Potom zišiel Tiso aj medzi vojakov a ubezpečil ich, že aj keď sa do Nemecka dostanú, do Vianoc sa vrátia! Mal to sľúbené od Höfleho, ktorý hovoril, že má rozkaz odvieť ich do Nemecka, ale budú prepustení (prepúšťaní?). Tiso pritom naliehal na Höfleho, aby slovenských vojakov nenechal hladovať, že oni, slovenská vláda, na ich výživu prispejú!

- Nuž, vo filme o povstaní to bolo ináč...

ZAVRELI

PORIADNÉHO ČLOVEKA

(10. 10. 1984)

Prezident Tiso mal taký malý zápisník, do ktorého si značil žiadosti a sťažnosti ľudí, ktoré sa mu dostali napr. počas nedeľného pôsobenia v Bánovciach. K riešeniu problémov si potom v pondelok volal jednotlivých ministrov.

Raz tak volá ministra Macha a hovorí mu, že podľa informácie dekana Marsinu z Trenčína (Dr. Marsina teraz ešte žije v Beckove, v Charite) zavreli nejakého Dubčeka. Je to - podľa informácie Dr. Marsinu poriadny človek a má veľa detí.

- No, ale to je vážna vec. Tam objavili ústredie komunistov. Za také veci sa všade v Európe vynášajú hrdelné rozsudky.

- Ja som ale Marsinovi sľúbil, že keď je to poriadny človek a má veľa detí, že to bude nejaký prechmat a že ho pustíte.

- To nepôjde, ale dáme našho pozor, aby sa mu nič nestalo.

(Starý Dubček žil ešte v r. 1968 a mladý - podľa mienky A. Macha - sa pričínil pri koncipovaní amnestie v 68. roku o jeho prepustenie)

(Pokračovanie v budúcom čísle)

Poznámka z 10. 5. 1998: Takto G. Valachom reprodukován rozhovor som povedal P. Srnovi. Ten sa usmial a pýta sa : Áno, takto Vám to hovoril?

RODIČOVSKÁ LÁSKA

(19. 1. 84)

Pred týždňom odchádzal do nemocnice ujo Jano Farkaš. Dal mi niektoré jeho písomnosti (rodné listy, vysvedčenia, atď). -Vieš, idem na možno niekoľko týždňov. Ale...mám už vyše osemdesiat rokov... Choval sa statočne, priam tak, ako má podľa reguly konať pred smrťou jezuita. To viem z kázne P. Valéra Zavarského na pohrebe P. Jána Srnu. Veľmi túži nadviazať kontakt so svojou dcérou, Hanou Hegerovou, slávnu šansonierku. Je v Hamburgu. Telefonovali sme do divadla v Hamburgu včera, aj v pondelok. Sľúbili jej to odkázať. Marte Bišťanovej včera povedal, aby sme dcéru, keď s ňou raz budeme, povedali, že s ňou chcel veľmi byť. Nevieam, či sa prihlásila. Vo svojich zápisoch som už napísal, ako mu krivdili, keď ho pokladali za maďaróna. Mal ťažký, komplikovaný život, ale kus statočnosti v ňom bolo.

BIELE BUDE ČIERNE

A ČIERNE BUDE BIELE

(23.8.84)

Zhovárал som sa s pánom Šaturom, farárom z Modry, u neho, na fare.

- Čo hovoria kňazi na tie cesty biskupa Feranca?

Medzi kňazmi sa o tom nehovorí. Vie sa, že je to propaganda. Že si to štát želá, aby sa mohlo hovoriť, že je náboženská sloboda. To, že tam bolo (v Rusku a inde) veľa ľudí na bohoslužbách... to ich nahnali. Veď mne rozprával jeden tajný, že keď uvádzali do úradu Decheta, bol oblečený v kňazskom a museli kričať na slávu Dechetovi. Viete, to je tak, ako kedysi hovoril prof. Cyril Dudáš: Budú nás toľko motať, až budeme hovoriť na biele čierne a naopak. Len aby sme mali pokoj!

P. farár nemal rád biskupa Gábriša ani vikára Čížika.

- Ako to bolo s tým prijatím P. Srnu do Char. domova?

- Všetkým som Belásovi dal. Vyhováral sa, že P. Srna nebol v pastorácii. Nato som mu povedal, a koľkí neboli v pastorácii, aj brátri. Bol to kňaz. Bolo sa treba zasadiť.

- Nedávno bol navrhnutý za rektora seminára dr. Dorušák. Nemusel z kultúry (min. kultúry) nikto nič povedať. Belák a Onderko namietali, že bol v DKO (Dielo koncilovej obnovy - hnutie z r. 1968), tak nemôže byť...

Možno čosi v tom bude. Prichodí mi na um kázeň Čížika vlni v Šaštíne.